

חוברת

דף השבוע

מסכת נדרים חוברת ז

דף כ"ט

קונטרס מלא מראי מקומות חשובות על כל דף ודף
כדי לסייע את הלומדים החשובים של מסגרת 'דף השבוע'

ויש בה חמשה חלקים:

- א **עזר ללימוד הר"ן** - להדגיש החלק שבדברי הר"ן שהם פירוש על הגמ'.
- ב **קושיות פשוטות** - ליישב קושיות פשוטות אשר יתקשה בהם הלומד.
- ג **עומק הדף** - להעמיק קצת בגמ' ובפירוש הר"ן על פי גדולי המפרשים.
- ד **הלכות הדף** - נידונים חשובים בהלכה היוצאים מלימוד הגמ'.
- ה **סוגיית הדף** - בכל דף נערכה סוגיא שלימה אחת עם העתקת מראי מקומות.

עזר ללימוד הר"ן

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים ר"ן כמ.

עין משפט
נר מצוה

מסורת
הש"ס

ר"ן (א) [למנו 77 מ.]

הנהגות הב"ח

(6) גמ' א"ל אבי

וקדושת:

(3) שם ראובני קדושת:

(2) רש"י ד"ה מן קא וכו'

קדושת דמים נתינת וכו':

(ד) ד"ה אמר לך וכו'

לאחר שפדנו אקח בנמי

עולה ולהביא לאחר:

גליון הש"ס

בגמ' קדושת דמים:

פקעת בבדי. שני עניני

דף על פ"ה רש"י ד"ה היום

הוא הקדש וכו':

א"ל רב המנונא. לעולא היאך יוצאין לחולין בלא פדייה: ובי קדושה
שלהן להביא חלה. כלומר היכי פקעה בכדי אע"פ שנקטל: והלא
האומר לאשה חיות את אשתי. שמהא לי מקדשת היום: ולמחר אי
את אשתי. אע"פ שהמהא כן בשעת קדושת: מי נפקא למחר בלא

בט. ה"ר אע"פ דנקטל היינו כמו
למחר אין את אשתי ולא נפקי בלא
פדייה: מי קא מודמית קדושת הגוף
וכו'. הני נטויעות דקדשי לפדייה
קדשי קדושת דמים (3) ולהכי פקעו
מלמחר שנקטל אכל אשה קדושת הגוף
היא ולהכי לא פקעה בכדי: והתניא
מי שאמר שור זה עולה כל לי יום.
שם יקרב ביום לי יום עולה ואם
לאחר לי יום יקרב האם שלמים: כל
לי יום הוי עולה. כמו שאמר ולאחר
לי יום מקדשת עולה וכו' שלמים:
ואמאי נפקא מקדשת עולה הא
קדושת הגוף ניתנה ופקעה בכדי וקשיא
לעולא דלמחר קדושת הגוף לא פקעה
בכדי: אמר לך עולה הכא במאי
עסקינן: דפקעה קדושת עולה: דאמר

לדמי. דלמחר הוי תורת דמיו עולה כל לי יום לאחר שפדנו (4)
ואקח בנמי כולה להכי לאחר לי יום פקעה בכדי קדושת דמים
היא אכל קדושת הגוף אכתי לא פקעה: א"ה. דמוקמת לה לדמי:
אימא סיפא. דהיה אמר שור זה לאחר שלמים יום עולה
ומעכשיו ועד שלמים יום שלמים הכי הוי כדלמחר היום: אי
אמרת בשלמא. רישא בקדושת הגוף וסיפא בקדושת דמים:
היינו

בכדי וכדלמחר נכסי לך ואחר כך לפיטו אין לפני אלא מה ששייר ראשון ומה ששייר ראשון פקע וזוהיה הלכך למאי נימא דכי אמר עד שאעלה שנתכונן למחר
ה"נ כי אמר שדי נהוה לך עד שאעלה לירושלים מבי עלה לירושלים פקע וזוהיה הלכך למאי נימא דכי אמר עד שאעלה שנתכונן למחר
שפילו יקח אותה ממנו תחזור להיות קנויה למקבל הא ודאי לית לך למומר הכי כיון דלית לך לפרושי לשהי כשעשיתי למחר שנתכונן
לקנותה לו עד שיעלה לירושלים בלמד ולא לאחר מכן אלו דבריו וז"ל ואף הרשב"א וז"ל היה חוכך בדיוני למחר דאין דין זה אלא במקדש
בלמד משום דהקדש חל בקדושת פה ובאמירה בלמד וכו' לאומר יהא קרקע זה לעניים עד שאעלה לירושלים דלמחר כמסירה אכל
במקנה לחבירו בעלמא לך דמכאן קני הא אפילו א"ל מעכשיו אי אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחזקה וכסף או שטר או חזקה
שעשה על מנר זה או מתנה זו ראשונה כשחזר זה וקנה כבר בלמה קיימתו של אלו ולכסוף במה יקנה: (ובי קדושת שבחין להביא חלה.)

פדיון מוציא לחולין עד שיקטל ועולא פליג עליה ואמר דלמחר
שנקטל אין לריבין פדיון דקדושה פקעה בכדי וכו' שכן לעולא זה
שאמר עד שיקטל לא בלא לומר שאפילו יפדס יחזור לקדושת עד
שיקטל אלא לומר שיהו קדושות עד אומר ומחלוט ומן ואילך

תפקע קדושתו והא דלא פליג עולא
בזהא אלא דלמחר בר פדא פדא
חזרות וקדושות משום דלא אלתרין
דבר פדא גופיה לא אמר בלא אלא
משום דק"ל דאפילו לאחר שיקטל
לריבין פדיון וכדפרישית וכו' ופליג
עליה עולא האהי דינא ואמר דכיון
שנקטל שוב אין פדיון ממילא אכילה
מילתא פליג ולעול' כי מנן במתני'
אין להם פדיון היא גופא אלא
לשמועין שהמקדש דבר עד ומן
ירוע מאושו ומן ואילך נפקעה קדושתו
ואין לריבין פדיון ומלא רגלים לפירושו
בירושלמי דמלך פלוגתא דבר פדא
ועולא במחוקי וכו' יומתן דגרסי' התם
חוקיה אמר פדאן חזרו לקדושתן רבי
יומתן אמר פדאן פדיון ממני' פליג

עליה דר' יומתן אין להם פדיון פתח לה לכשיקטל אין להם פדיון
כלומר אין לריבין פדיון אלאהם דמחייב פליגי וכו' וייתי דלמחר פדאן חזרות וקדושות אלאהם בר פדא בלמד
אמר לבר פדא דלמחר פדאן חזרות וקדושות אלאהם בר פדא בלמד
הוא דלמחר הכי ולא מודה ליה עולא הלכך אפי' מתנא לומר דהלכתא
בכר פדא מדשקל וטרי רבי יומתן אליבא ואמר לא שנו אלא שפדאן
הוא וכו' ואפי' דוקא בהקדש הוא דלמחר הכי משום דקדושה לא
פקעה בכדי אלא דיני ממונות כיון דודאי וכו'יה דממונא פקעה
למחר דמי ששייר ראשון ומה ששייר ראשון פקע וזוהיה הלכך למאי נימא דכי אמר עד שאעלה שנתכונן למחר
ה"נ כי אמר שדי נהוה לך עד שאעלה לירושלים מבי עלה לירושלים פקע וזוהיה הלכך למאי נימא דכי אמר עד שאעלה שנתכונן למחר
שפילו יקח אותה ממנו תחזור להיות קנויה למקבל הא ודאי לית לך למומר הכי כיון דלית לך לפרושי לשהי כשעשיתי למחר שנתכונן
לקנותה לו עד שיעלה לירושלים בלמד ולא לאחר מכן אלו דבריו וז"ל ואף הרשב"א וז"ל היה חוכך בדיוני למחר דאין דין זה אלא במקדש
בלמד משום דהקדש חל בקדושת פה ובאמירה בלמד וכו' לאומר יהא קרקע זה לעניים עד שאעלה לירושלים דלמחר כמסירה אכל
במקנה לחבירו בעלמא לך דמכאן קני הא אפילו א"ל מעכשיו אי אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחזקה וכסף או שטר או חזקה
שעשה על מנר זה או מתנה זו ראשונה כשחזר זה וקנה כבר בלמה קיימתו של אלו ולכסוף במה יקנה: (ובי קדושת שבחין להביא חלה.)

דלא סבירא ליה דתפקע בכדי וכו' וא"ת מינא למאי דמפרשין במתני' דבהקדש ממש עסקינן איכא למפרך הכי אלא לריבין פירושא דפרישא
דבקימות עסקינן היכי סליק אדעתיה דקימות לא פקעה בכדי והתנן בפרק הניזק מן הירק"ה שאת נהנית לי עד הפסח אם תחלי לנית
בין עד התם הלכה לפי הפסח אסורה בהנחתו עד הפסח אלאהם דלמחר הפסח פקע איסורא ממילא לך הקשה רב ר' יונה וז"ל ומיכר
דמי' בקום פדיון כי התם שאינו חל אלא על אשתי ומש"ה קלס איסוריה ופקע בכדי אלא קום כללי כי פדיון כלי' ר' יונה וז"ל ומיכר
לח אכילי עלמא כי היכי דאליס דתפיס פדיונס בהקדש כדלמחר ר' מאיר לקמן בריש פרק אין בין המוחר ה"ר סבירא לך דחמירי ולא
פקע בכדי: אמר ליה אביי וקדושת הגוף לא פקעה. אפשר דאביי דמקשה הכי פליג נמי וסבירא ליה דהאומר לאשה היום את אשתי

ולמחר אי את אשתי דלמחר נפקא בלא גט ואפשר דהי' דסבירא ליה לאכילי דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי בהאומר לאשה היום את אשתי
לא נפקא בלא גט וכו' וימינו עמא משום דכל קנין שאינו עולמית קנין פיקוק' לדמונת בקוף פ' השולח (שני מו: ג) נמי מוכר שדה
לחבירו בזמן שהיוצא נהג הלכך גבי הקדש כיון דודאי חילי עליה הקדש דמים שאינו עולמית דין הוא נמי דמחול קדושת הגוף לזמן
ידוע בלדא שאפי' לא תהא אותה קדושה אלא קדושת דמים הרי מצינו קדושת דמים גבי הקדש אכל בלשה כיון דאי לא אשמו לעולם
לא קני ביה קנין הגוף וקנין דמים בלשה לא אשכחן אי אפשר שהיה אשמו לזמן ידוע בלדא שכל כיוצא בזה אינו קנין גוף ויש לזה הוכחה
בירושלמי בפר' האומר דקדושתו דגרס התם ר' אבהו בשם רבי יומתן הרי זו עולה שלמים יום הרי זו עולה לאחר שלמים
יום יצאה לחולין מאלה הרי את מקדשת שלמים יום הרי זו מקדשת מה בין הקדש מה בין אשה מצינו הקדש יוצא בלא פדיון ולא מצינו אשה
שיוצאה בלא גט היכן מצינו הקדש יוצא בלא פדיון פתח דברי הכל בשדה מקנה אלאהם דאפילו למאן דלמחר קדושת הגוף פקעה בכדי בלשה
מודה וה"ר מסתברא מלמחר דמקשה לעיל בסמוך כל כך בפשיטות אילו האומר לאשה וכו' דאלמא דבהא ליכא מלאן דפליג. הרשב"א:

האב נמי דאמר דלמי. ובגמ' דהוי בעל מוס דאילו תס אפילו אמר למי קדושת הגוף דק"ל קדושת הגוף פקעה בכדי אלא לבר פדא אכתי לא ניתנה מוצא
לא יצאו ואיכא מ"ד דהאי פירוקא סליק לרצא דסבירא ליה דקדושת דמים פקעה בכדי אלא לבר פדא אכתי לא ניתנה מוצא דהא לרד"ה אפילו
קדושת דמים נמי לא פקעה בכדי ואיכא מאן דלמחר דאפילו לבר פדא נותן דכיון דמקדש דלמי עסקינן מוקי לה בר פדא בשפדלו ומש"ה
חיללא עליה לאחר לי יום קדושת שלמים וכו' מומא א"ה פשיטא נראה לי דסד"א שכיון שנשבע שאמר לאחר לי שלמים לא היה ראוי לחול
קדושת עולה לא פקעה בכדי וכו' וכן נמא דאפי' לאחר שפדא קדושת עולה לא תחול קדושת שלמים קמ"ל דקדושת שלמים מתחלה

פליג וקיימא וכו' משכנתא רוחא חיללא: אי אמרת בשלמא חרא בקדושת הגוף וחרא בקדושת דמים היינו דקתני תרת"י וכו'. כלומר דתנא
סיפא לגלויי רישא שלם תלמוד דוקא קדושת דמים פקעה בכדי קדושת הגוף לא פקעה להכי מני מרבי לאשמועינן דאפי' קדושת
הגוף פקעה בכדי אלא לריבין דסבירא לך דקדושת הגוף לא פקעה בכדי ומוקמת לה בקדושת דמים תרתי ל"ל ואחזקת רבא דודאי
שנענין מהא דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי הלכך לרצא לא היה ליה להסדורי לבר המנונא מאי קמדמית קדושת הגוף לקדושת דמים
דלמאן ס"ל דקדושת הגוף דהקדש לא פקעה בקדושת הגוף דלשה אלא הכי הוה ליה למימר דלא דמי אשה להקדש משום דאין אישות
לחלוץ וכו' שסתמי למעלה אכל הקדש אימיה לזמן ידוע ואפילו קדושת הגוף פקעה ביה בכדי הלכך פירכיה דבר המנונא ליתא
דך ברייתא מסייע ליה לעולא דכיון דברייתא מוכחא דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי כ"ש קדושת דמים ומש"ה אמר לימא מיהו
חיתוביה דבר פדא דלמחר לא פקעה קדושה בכדי כלומר דכיון דאפי' ברייתא אפי' בקדושת הגוף היא תקשי לבר פדא דלא מצי לאומרה
כגון שפדלו דקדושת הגוף אין לה פדיון אלא אי הוה מצינ' למימר דקדושת דמים לא תחול קדושת שלמים קמ"ל דקדושת שלמים מתחלה

אמר

סיכום על דברי הר"ן שהם פלפול ולא פירוש:

מקשה הר"ן על קושיית הגמ' דקדושה לא פקעה בכדי, לפי המהלך שהביא לעיל (כח:). דהמשנה מיייר בקונו, הא קונם פקעה בכדי, כמבואר לקמן (נו:). ותיק, שיש לחלק בין קונם כללי לקונם פרטי, עיי"ש.

הר"ן דן אליבא דאביי דס"ל קדושת הגוף פקעה בכדי, אם ה"ה דקדושי אשה פקעה בכדי, או דבזה גם אביי מודה דלא פקעה, עיי"ש שביאר הסברא לחלק ביניהם.

הר"ן מקשה, לפי הצד שהביא בתחילת דבריו דבר פדא מוקים הברייתא כשפדא, אם כן פשיטא דקדושת שלמים חלה אחרי הפדיון, עיי"ש מה שתיק.

מסורת
הש"ס

בב' (א) קדושין נט.
בכורות מט. (ב) קדושין
בב' קלב: ע"ו סג.
תמורה כט: ז"מ ו.
תוספתא דקדושין פ"א
[א"ר (א) ויאל שח]

הנהגות הב"ח
(6) גבו' דס"ד אמונה
קדושת דמיס פקעת ביה
אמריה גבורה לא פקעת
בבידי אמונו להטי:
(7) רשעי דיה היטו
לשטונות וכו' רש"ד
(8) אבא דיה חסד להטי:
(9) דיה חסור מתחלה
אמי לא פקעו ביה גמלוס ו
יכו' אפילו לא גמלוס ו
הסגס לא פקעו וכו' להטי
דראמונה כל"ל וסיוס
ומקדושת לאחר גמלוס וכו'
מתקן:
(10) דיה חסד לא נכריס
לא יחד כל"ל וסיוס דהא
קמ"ל מתקן:
(11) באבא דל גמלוס וכו'
לאחר גמלוס וכו' גמלוס
ויה עולה דיה אמונה ו
היה ביה ואמר ממשור
לאחר דל גמלוס לא
ויה עולה קביל אפי"ן
דסגס דיה חסד:

הגהות
גמ' יתיב ר' אבין ורב
יצחק ברבי. אולי צ"ל בר'
יוסף כנגיעין (יא):
(רצ"ח)

מקדושה חמורה לקדושה קלה. היינו עולה דכולה כליל לשלמים דנאכלים לזרים:

בקרבות על כל לקדשת מורה
למורה למורה. אלא ודאי דאם
בקרבות דמים וחרדא בקדשת
הגוף אלאו קדשת דרובא; לימא
פסקת וחיובתא דרובא; לימא
הגוף חיובתא דרובא פדא. ליש
דברים משותבין כדן דרובא
לרובא דאפילו קדשת הגוף
פסקת; דרובא חיובתא דרובא
פסקת; היק אלא אמר
משפטיים שלמים לאחר השתא
הגוף חיו. וכן שרץ הלוי
כספא לאחר שפסקת
הגוף משפטיים שלמים לאחר
הגוף. וכן עולה אלא אלא [אמר]
משפטיים שלמים לאחר השתא
הגוף חיו. וכן שרץ הלוי
קדשת שלמים ולרב מר
אריא דא בקדשת דמים
לרובא אריא בקדשת הגוף
וישא נמי מייסרשא דרובא
לרובא דא משפטיים

ולאחר שלשים יום שלמים א
לא אמר כל יום עולה לאחר
יום שלמים: וקדקדקת
אדם שנתכבד המעות, דרג
וזהו לא לפקדון דמו ולא
למלה וסו: מיתגא ארבי
חורח. תנא חורח דרבי
יוחנן ורבי קיסם בשם ר'אבון
קמסין (ע) לא קדשה עצמה
חורח: ב' מהו לא אמר אינה
חורח ורבי יוחנן אמר חורח:
שאני הכא דאמריהו לנכוח
במסכתו להרשות: וחיוב קיים
ות קדקדקתו: האי קדקדקו לבר

מעשיו אע"פ דהלנו דאך שלשים יום של עולה השתא נמי עולה יום וספי' דקמי' לאחר שלשים יום עולה ומעשיו ועד שלשים יום שלמים דעלמא דקמי' יום הוא עולה ופקע דקדושת שלמים ועד סוף לאמר מעשה האתם משום דקדים ואמר ברש"א לאחר שלשים יום עולה דכיון שהזכיר עולה נחלה נעשה כלומר מעשיו הנאכל לאחר שלשים יום עולה היו וספי' לאמר משום דלאחר מעשיו פקעו קדושת המזרחיים ב"ן נקדושת דקדושת ב"ן נקדושת הניח אכל בעלמא אפילו קדושת דמיס לא פקעה כגד' ולא קסא לבד קדש ויתבאר דעולא כדקיימא קיימא: **משני:** כלומר דכיון דמסרתם לתנאי' ומרת' דה"ק שור וזו עולה כל שלמים יום ומעשיו לאחר שלשים יום שלמים דקדושת שלמים יום שלמים היו ולמה ל' לתימר שור דה"ק אלא לאמר מעשיו וכו' פשטא דקיימא דלאמר ל"ך לתימר מעשיו משום לא תרענא דאם לא אחר מעשיו שלמים יום שלמים היו עולה: **תרי"א וברבא:** (ז) דהא קמ"ל א' הדר ביה דמי (ז) הוה קמי' דקדושת דלאחר שחמך שור וזו עולה כל שלמים יום (ז) לאחר שלמים יום שלמים אע"פ דהשתא הדר ביה ואמר מעשיו הוילי ומעיקרא שפאחר בן שלמים יום עולה לא אחר מעשיו קודם שחמך לאחר שלמים יום שלמים ולא כלום אחר ואפי' לאחר ל' יום עולה היו דהא קמ"ל דדוקא בעינן שיחמך בתחלה מעשיו קודם שיחמך לאחר שלמים יום שלמים דקדושת לעיל: **גמרא:** למי' אינה חודרת. **אמאי** עמדה ומקדשה לשני בתוך שלמים יום אינה מקדשה לשני מתי מדיד' הוילי האמר האומר לשני יום: **א"ל** אלא חודרת. **אמאי** עמדה ומקדשה לשני בתוך ל' יום וקדושת לשני הכי מצי למימר דכי לא אחר מעשיו לאחר שלמים יום עולה היו. **תרי"א** חמ"ל ד' חותם אפי' ביה סתם א"ל לאמר מעשיו מעיקרא יום עולה לאחר שלמים יום: **דאמריהו** להבזה במשורת' לחישי. וכיון דלאמר מעשיו עולה ולא אחר מעשיו שלמים לא פקעה כגד' ולעולם היו עולה: **לבר פרא דאמר פראן חודרת וקדושת.** ואפי' דהאמר שנקלז חור וספי':

למטה דמיון ולא לפקדון דמיון ומאסו כפי מקדשת דלא המקדש שטער
והכל נמי כיון דבדיבורא בעלמא אקדשה כי מייל הקדש לימיה לדיבוריה
לא ליה דלא גרישה אמריה לגבוה כמכאן קדושי חמשה מ'הי מקשי פשיטא:
והוא ואלו יתקן שם האומר קדושים (ד. טז.) **הבא שאני אבייבירא**
כ' צ'ה ואלו מ'האני נמי כמקדשה דכמי אלא לא שני דהי דהי דהי
פיה ו' ואלו חקקה ק' עד לאח ששנים דאי קיימא בגאס לא קה ונעומד
בחתרו מצי למיחד ביה כיון דלא קרי' עד לאח ל' ויוס ונגזרה נמי הני
ר'י כמקדושי בקיין ממש של הדיוט קאלר וכמ"ד מעבדיו ואלתא
ששנים

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

16

עזר ללימוד הר"ן

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים ר"ן

עין משפט
נר מצוה

מסורת
הש"ס

גמ' (6) קדושין סב:
ר"ן (3) (נשל יד: וס"ג)
גמ' (2) ש"ך למתני' לקמן ע"ב
(ד) ש"ך למתני' לקמן לא
ע"ב

גליון הש"ס
בהר"ן (ד"ה) בעמוד
הקודם (הבא שאני
בלומר וכו'. ע"י נהר"ן
קידושין דף רלא ע"ב:

תפשוט רבני רב הושעיא וכו' ה"נ דהו קידושי. וכי היכי דהתם אמר
לה לאחר שאגרשך אשה מרשותו שמתקדש היינו דומיא לאחר שנקלצו
שיואלין מרשות הקדש דמגרין להו פדייה: פראן הוא. המקדים קדש
שנקלצו חזרות וקדושות לאחר שנקלצו דהואיל והוא הקדישן אע"ג
דמזר ופדלן חזרות וקדושות לאחר

שנקלצו: פראן אחרים. קודם
שנקלצו אין חזרות וקדושות לאחר
שנקלצו ואשה שקתה עממה בגט
מדעת עממה אין תלין עליה קדושין
כדפדלוא אחרים דמאי דאין חזרות:
וקדושין לגבי אשה נמי אינה מקודשת:
מתני' הנדר. שלא יהנה מיורדי
הים מותר ליהנות מיושבי היבשה
והנדר מליהנות מיושבי היבשה אסור
ליהנות מיורדי הים שהן נמי מיושבי
היבשה הן כסופן ללחם ומה שאמר
יורדי הים ככלל יושבי היבשה לא
כלל יורדי הים ההולכים מעכו ליפו
שאין צנייהם אלא מהלך יום אחד
ובאין מזהר לישב דהו ככלל יושבי
היבשה: **גמ'** חד מתני' ארישא. לא
כלל וכו' ולא כלל יורדי הים אסור:
ההולכים

תפשוט רבני רב הושעיא (6) הנותן שתי
פרוות לאשה ואמר לה באחת התקדשי
לי היום ובאחת התקדשי לי לאחר
שאגרשך ה"נ דהו קידושי איתער בהו ר'
ירמיה אמר להו מאי קא מדמיתון פראן
הוא לפראן אחרים הכי אמר ר' יוחנן
פראן הוא חזרות וקדושות פראן אחרים
אין חזרות וקדושות ואשה כפדלוא אחרים
דמאי איתמר גבי אמר ר' אמי אמר רבי
יוחנן לא שנו אלא פראן הוא אבל
פראן אחרים אין חזרות וקדושות:
מתני' הנדר מיורדי הים מותר ביושבי
היבשה מיושבי היבשה אסור מיורדי
הים שיוורדי הים בכלל יושבי היבשה לא
כאלו שהולכים מעכו ליפו אלא כמי שדרבו
לפרש: **גמ'** רב פפא ורב אחא בריה דרב
איקא חד מתני' ארישא וחד מתני' ארישא מתני' הכי
הנדר מיורדי הים מותר ביושבי יבשה הא ביוורדי הים אסור ולא כאלו
ההולכים

שליש יום דמי כ'לומר דלא מצי הדך ציה והיינו דמחשדן השתא
דמעקלר נמי הוה קבירא לן דלמירה לגבוה כמסירה להדין דמאוס
הכי מקשינן פשיטא וכמו שכתבתי למעלה אלא דמעקלר לא הוה
קבירא לן דעדיפא טפי אמירה לגבוה ממסירה להדין אלא כמסקנא
מחשדן דלמירה לגבוה אפילו בלא

מעכשיו מהניא כמסירה גמורה להדין
דהיינו כמעכשיו ומהא שמעי' דהאומר
סלע זו לנזקה לאחר שלשים יום דלא
מצי הדך ציה דלמירה לגבוה כמסירה
גמורה להדין דמי אלא הרשב"א ז"ל
כח דאפשר דמי אלא הכי הוה מילי
אליבא דגר פלא דס"ל קדושת דמי
לא פקעה כדאי אלא לרבה ואזני דס"ל
קדושת דמיס פקעה כדאי מוקמי
בריימא כפשיטא וזהו דמקשי לרבה
מחוייב קדושת דמיס למה לי אפשר
דמקשי נפשיה למימר זו וא"ל לומר
זו קמני דלאשתכח דמותה דהש"ס
טובא(1) הלכך לדידו אפשר דנתי
דלמירה לגבוה כמסירה להדין ה"מ
כמסירה גמולה בלא מעכשיו אלא
כמסירה דמעכשיו לא דלי אפשר
שמקנה יותר אמירה כמסירה הלכך
לדידו האומר הכי זו עולה לאחר ל'
יום יכול לחזור בו ופולגתא היא בירושל'.
הרשב"א ז"ל: תפשוט רבני רב
אוישעיא וכו' ה"נ דהו קידושי. וכי

היכי דאמר במתני' שיוכל להקדים נטיעות הללו לאחר שיפדו וחייאל קדושה עליהם אע"ג דלא אקדישניהו אחר פתיין ה"נ חיילי קדושי
כי אמר לאחר שאגרשך אע"פ שאתה שגריסה לא חזר וקדשה: לא שנו אלא שפראן הוא. דכיון דפדלוא הוא ולעולם לא יאכל נטיעות
הללו מרשות הקדש או מרשותו דין הוא שיהו חזרות וקדושות אחר כן לרשותו אין חזרות וקדושות
לפי שמד שפדלוא אחרים נסתלק רשות בעלים הראשונים מהן וכיון דהיה שעתא א"ל להקדש שיחול עליהן בחר שעתא נמי כשהניסוס
אחרים לרשותו לא חייב: ואשה נמי כפדלוא אחרים דמאי. לפי שמד שמתגרסה יולאת מרשותו הבעל לרשותו ואין קידושין תלין
עליה וק"ל דאברהם אשה לפדלן הוא דמאי שכנס שנטיעות הללו לפי שאין יולאות מרשותו הקדש או מרשותו מצי לאקדושינהו לאחר
שיפדו כן אלא זו כיון שאינה יולאת מרשותו הבעל או מרשותו עממה דכיון הוה שעתא א"ל להקדש מעתה אפילו לאחר שמתגרסה
ויוחא לי דמי מציא אשה לקדש עממה לאיס ה"נ דהיא היא דומיא דמקדש נטיעות ממש אלא כיון שהמורה אמרה כי יקח איש אשה
ולא אמרה כי תלקח אשה לאיש לא כל הימנה שכתבים עממה לרשות הבעל ומש"ה אמרי' בפ"ק דקידושין (דף ה:): דלי אמרה היא
היינו מחריכה לך אין בדבריה ממש אלא מכיון שהיא מסכמת לקדשי האיש היא מנטלת דעתה ורלוטה ומשי נפשה אלא הבעל כדבר
של הפקר והבעל מכניסה לרשותו הלכך אין אלו דנין דקדושין מזד האשה אלא מזד הבעל ולגבי בעל כפדלוא אחרים דמאי
דקדושין להאשונים הוא ברשותו ולאחר גרושין יולאת מרשותו ומש"ה לא מצינן למיפשט גבי קדושין דחייבי מפדלן הוא דלא דמיון
וכדכתבינא ומשדלוא אחרים נמי לא מצינן למפשט דלא חייבי משום דלא דמי נמי לגמרי דהא הכא האשה ג"כ מוכנסת עממה לרשותו
במקלח ואיכא דמיון לפדלן הוא היינו דליכא למפשטא מהא כלל כ"ל הרשב"א ז"ל כחב דהי' דכעין לא איפשטא הכא אפי"ה איכא
למיפשטא מדאמר בכחכות פסקא אע"פ (דף ע:): ופסקא בתרא דמכילתין (דף פ:). נמי אית דלמרי' ה' לא דמאי אלא לומר לחבירו

שזה זו שאני מוכר לך לכשתקנה ממך תקדש קדשה וטעמא משום דכיון דכידו להקדישה עכשיו אע"פ שיצא זמן שלא יהא רשות
בידו כבן יתנו עתה יכל להקדישה לכשיהיה הרשות בידו ה"נ גבי אשה הוואיל והוא יוכל לקדשה עכשיו יכול הוא לקדשה ג"כ לאחר
זמן וכו"ה א"ל אחאי לא פשטינן לה מהתם י"ל דהאי רבי אילא הוא דקאמר לה מסכרד דנפשיה ורבי ירמיה לא ידע לה ומש"ה
מנעיה ליה דלא מצי למפשטא ממחיתין וממחיתא וכן גרסה דעת הרמב"ם ז"ל שכתב דמקדשת משמע דפשיט ליה מהיהא הלכך
כי אמר הכא דפדלוא אחרים אין חזרות ומתקדשות אס התנה בשעת ההקדש שיחול עליו אס תנא ליד אחר ויקחנה ממנו מהני
אכל כל היכא דלא אפילו בזה לידו אס"כ אינה קדושה כיון דאפשרה אחר אלא דבריו ז"ל ואינם נוחים אללי דשאי התם דבריו
אילא שבידו להקדישה עכשיו וכיון שבידו להקדישה עכשיו יכול הוא ג"כ להקדישה לאחר זמן לפי שאותו הקדש עממו שהוא מקדיש לאחר זמן
אף מעכשיו הוא יכול להקדישה משא"כ בנטיעות ובקדושי אשה שאותה קדושה שניה אי אפשר לה שתחול עכשיו שכיון שהוא מתפסם
בזמן קדושה ראשונה אי אפשר לאותה קדושה שניה לחול עכשיו וכיון שכן איכא למימר דלאחר שעה נמי דהיינו לאחר פדייה וגרושין
לא חייאל כנ"ל: **ברתני'** מותר ביושבי היבשה. בנותן שאין רגילין להיות יורדי הים צנזיות: מיושבי יבשה אסור ביוורדי הים. אפי'
הס עכשיו בים שסופן לעלות ליבשה כדמפרס טעמא בגמרא: ולא כאלו ההולכים מעכו ליפו. מפרס בגמרא היכא קאי: (א) אסור אף
בבומין. דכי קאמר מרואי חמה לא שיהו הם רואים החמה קאמר דא"כ הל"ל מן הרואין בלחוד שהרי כל הרואין הם רואין ג"כ החמה
אלא ודאי מדמדבר חמה שהחמה רואה אותם קאמר ולאפוקי דניס ועוצרין נמכין כדאימא בגמרא: אסור בקריחין ובבעלי שיבות.
אסור בקדושין אע"פ שאין להן שער ובצעלי צניות ואע"פ ששערין לכן: שאין נקראים שחורי הראש אלא אנשים. בגמרא מפרס טעמא:
מן הילוחים. טעולם ככר: מותר בנולדין. שעתידין להולד: מותר אף בילודים. ופירכין בגמרא וכו"ה צנזלין ז"ל אלא קאמר: (א) אסור
בישראל ואסור בבנותיה. שישאל וכותים מלואין על השבת ומקיימין אותו הלכך שפיר מקרי שובני שבתים: ואובלי השוה. מתקנות
עורא הוא לאכול שום צלילי שבת לפי שהשום מרבה את הארע ועונת ת"ח מע"ש לע"ש: ואסור בבנותיה. דלמיהו נמי אוכלי שום צערני
שבתים: מועלי ויושלים אסור בישראל. דמלואין לעלות ועלין: ומותר בבנותיה. דהיינו דמלואין אינם עולים: **גמ'** חד תני' לה ארישא. להא
דמנן לא כאלו ההולכים מעכו ליפו דס"ל דארישא קאי ולקולא: דהלוי יושבי יבשה ניהו. משום שהוא פורחא דהיינו מעכו ליפו שהן
קבוצין אז לזה לא מקרי יורדי הים: וחד תני' לה ארישא. ולמותר לארישא דלפי' מי שדרבו לפרש ככלל יושבי יבשה וכן נמי אפילו ההולכים
מעכו ליפו כגלל יורדי הים מדלגא פירש מידי ארישא וקיי"ל נמלן דמנתי לה ארישא לחומרא וכחב הרשב"א ז"ל דמסתברא דאיתו אסור
בכל מי שירד פסע אחת מעכו ליפו אלא כמי שרגיל לירד שס תדיר אי נמי כמי שהיה יורד בשעת נדרו מעכו ליפו ובירושלמי
איבעיא להו הסדר מיורדי הים לאחר שלשים יום וקודם שלשים יום נעשו יושבי יבשה אי במת שעת אמירה הנדר אוליין והשתא יורדי הים ניהו או
במת חלת הנדר אוליין דהו להו יושבי יבשה ויהא מותר בזה ותלי ליה בפולגתא דר' ישמעאל ור"ע דפליגי בפ' בתרא דמכילתין (דף פט:)
באשה שחמרה היינו מוירא יורדי הים: וחד תני' לה ארישא. ולמותר לארישא דלפי' מי שדרבו לפרש ככלל יושבי יבשה וכן נמי אפילו ההולכים
הבעל מיושר נקודמין וקיימא לן כר"ע הלכך אסור בנותן שכן עכשיו יורדי הים אע"פ ששעת חלות נעשו יושבי יבשה דבתא השתא

נב א מיי פ"ו מהלכות
אשיות הל"ד סוף עין שם
טוש"ע א"ע סי' מ סוף:
נב ב מיי (פ"ד מהל' מעלה
הכלל א):
נב ג מיי פ"ט מהל' נדרים
הל"ט טוש"ע י"ד סוף רח
סוף ג:
נב ד מיי שם טוש"ע סס
סוף ג:

תוספות

פראן אחרים אין חזרות
וקדושי. שהרי פראן לעצמו
והרי שם דאין אדם מקדש
דבר שאינו שלו אשה נמי כי
אחרים שקונה עצמה בגט דאין
כירי לקדשה עוד בעל כוחה
אפשר לו לקדש בע"כ לפיכך
אפשר מי אמרין כיון דאי
אחרים אסור ולא מצי מקדש
לה אז דלמא חתמא מיהא עצי
מקדש לה ארעה וכוין
דבאוי גזנא מצי לקדש לה
לאחר שיגרסה השתא נמי
יקדשה לפראן הוא דמאי
הלכך תריב:

הנדר מיורדי הים מותר
ביושבי היבשה. שאין
עומדין על שפת הים דאין
רגילין לעבור בים ומיהו אדם
העובר שם אחת לזמן מרובה
ואני רגיל לעבור שם לא
מיקרי יורדי הים והנדר
מיורדי הים מותר בו ואפי'
למ"ד בגמ' דאוחת שהולכים
מעכו ליפו מיקרי יורדי הים
התם נהו דאין שוהין בת מים
רגילין לעבור דהיינו לעבור בים
העובר שם אחת לזמן מרובה
לעשרה שנים לא מיקרי יורדי
הים כלל ובגדלים הלך אחר
לשון בני אדם:

לא כאלו ההולכים מעכו
ליפו. בגמרא מפרס אמי
קאי:

אלא בטי שיריבי לפרש.
להיות ימים וימים ביחד:

פ"ה הר"ן

ואמר לה באחת התקדשי לי
היום ובאחת התקדשי לי לאחר
שאגרשך. אם אמר לאשתו
התקדשי לי היום וזו לאחרי
שאגרשך פשיטא דלא מתני'
כיון דהשתא לא בת תפסת
קידושין היא אבל באשת מנויה
השתא בת תפסת קידושין
היא מבעינא ליה מורי דהתם
אנטיעות דמתני' דמתני' בהו
לאחר שפירס חזרו וקדשו:
מאי קא מפרסו פראן הוא
לפראן אחרים. פראן הוא יכול
להתנות לכשיפדס ויהיו
ברשותו שיחורו וקדשו אבל
אחרים אין בידו
ההנותן על מה שביד אחרים
ואשה באחרים דמאי דלאחר
הנישואין אנת ברשותו
להתקדש לו אלא מבעיה וגם
הוא אינו ברשותו שמתקדש
לו בעל כרחו הלכך אפי'
שחורו שיהיה בשעת מסירת
קידושין לא חייאל שנת אחר
הקדושין:

מתני' מותר ביושבי יבשה.
אוחת שאינם יבשה.
לירד בים: שחורו הים בכלל
יבשה יבשה. שסופן לירד
ליבשה. לא כאלו ההולכים
מעכו ליפו. בגמרא מפרס
אויכא קאי:

קושיות פשוטות

דף כט.

גמ', ומה אילו אמר לאשה היום את אשתי ולמחר אי את אשתי מי נפקא בלא גט

קשיא:

קשה, למה פשיטא לן שבכה"ג צריכה גט.

תירוץ:

התוס' (ד"ה היום) והרא"ש (ד"ה מי) תירצו, שדין זה מבואר להדיא בגמ' גיטין (פג:): לענין גיטין, כגון במי שנותן גט לאשתו ואומר לה תהא מגורשת היום ולמחר לא תהא מגורשת, דהיא מגורשת לעולם, ופשיטא לה להגמ' בסוגיין שאין סברא לחלק בזה בין גיטין לקידושין. [וע"ע בחי' חתם סופר (ד"ה היום) שתירץ באופן אחר].

גמ', היום את אשתי ולמחר אי את אשתי מי נפקא בלא גט

קשיא:

קשה, היאך היא מקודשת לעולם, הא לא הסכימה לקידושין לעולם, אלא לקידושין לזמן מסויים, ומאי שנא מסוגיית הגמ' בקידושין (ז:). גבי האומר לאשה חציך מקודשת לי, שאין הקידושין מתפשטת בכולה כיון שהסכימה רק לקידושין בחציה ולא בכולה.

תירוץ:

בקובץ שיעורים (קידושין אות נב) ובחי' ר' שמעון (קידושין סי' יז) תירצו, דגבי חציך מקודשת לי, התפשטות הקידושין בכולה נעשית ע"י כח הבעל, והרי א"א לבעל להחיל קידושין בכולה שלא מרצונה, משא"כ גבי למחר אי את אשתי, שהקידושין חל לעולם, אין זה מכח הבעל, אלא מכח הקידושין עצמה, דלא פקעה בכדי, ולכן חלה הקידושין אף שלא מרצונה. [וע"ע באבני מילואים (סי' לב ס"ק כב) שתירץ באופן אחר].

גמ', קדושת דמים פקעה בכדי קדושת הגוף לא פקעה בכדי

קשיא:

קשה, מאי שנא קדושת דמים מקדושת הגוף, הלא בשניהם איכא קדושה.

תירוץ:

הרא"ש (ד"ה קדושת) ביאר, דכיון דאפשר לפדות קדושת דמים, הוא הדין שקדושתה פקעה בכדי, משא"כ בקדושת הגוף, שאי אפשר לפדותה, הוא הדין דאין קדושתה פקעה בכדי. ועי' בכתבי שיעורי ר' שמואל, שהאריך לבאר סברת הרא"ש. [וע"ע בספר עבודה ברורה (עמ' שיט) שתירץ באופן אחר]

ר"ן (ד"ה אמר ליה), וס"ל דהאומר לאשה היום את אשתי ולמחר אי את אשתי דלמחר נפקא בלא גט

קשיא:

קשה, היאך אפשר לומר שבכה"ג הקידושין פקעה בכדי, דאם כן לכא' פשיטא שמיתת הבעל מתרת אשתו לשוק, שבודאי דעתו מתחילה היתה לקדשה רק עד יום מותו, ולמה אנו צריכים להיתר חדש של 'מיתת הבעל' כדי להתירה.

תירוץ:

הקובץ שיעורים (קידושין אות מה) תירץ, דאף לפי אב"י דקידושין פקעה בכדי, זהו רק באופן שהבעל קבע בפירוש זמן מסויים לקידושין, אבל אם לא קבע בפירוש זמן מסויים, אלא שאנו אומדים את דעתו שמסמתא רוצה לקבוע זמן מסויים, כגון עד יום מיתתו, אין זה מספיק כדי להפקיע הקידושין בכדי. [וע"ע בקרן אורה (ד"ה א"ל רבא) שתירץ באופן אחר].

גמ', מי קא מדמית קדושת דמים לקדושת הגוף

קשיא:

קשה, למה פשיטא לן דציור דמתני' נחשב כקדושת דמים, דלכא' דבר זה תלוי בב' דיעות המובאים בר"ן לעיל (כח:), אם איירי בהקדש ממש או בקונמות, שהרי מבואר בגמ' לקמן (פו:) דקונמות קדושת הגוף הם.

תירוץ:

הפורת יוסף (ד"ה א"ל רבא) תירץ, דדבר זה תלוי בפלוגתת בר פדא עם עולא, דלפי בר פדא קונמות נחשבין כקדושת הגוף, ולפיכך ס"ל דקדושתן לא פקע בכדי, אבל עולא סובר דקונמות הן כקדושת דמים, ולא כקדושת הגוף, ולפיכך ס"ל דקדושתן פקע בכדי, והגמ' לקמן (פו:) דנקטה דקונמות קדושת הגוף ניהו אזלא כשיטת בר פדא. [וע"ע בקובץ הערות (סי' נד אות א)].

דף כט:

גמ', אלא אי אמרת אידי ואידי קדושת דמים

קושיא:

קשה, מה הוא ההכרח לומר שלפי רבא הסיפא מיירי בקדושת דמים, דילמא הסיפא מיירי בקדושת הגוף, ואעפ"כ פקעה הקדושה בכדי, כיון דאזלא מקדושה קלה דשלמים לקדושה חמורה דעולה.

תירוץ:

השיטמ"ק (ד"ה מקדושה) תירץ, דקים לה להגמ' דרבא סובר שקדושה לא פקעה בכדי אפילו מקדושה קלה לקדושה חמורה. [וע"ע בתוס' הרא"ש (ד"ה אלא אי אמרת) שתירץ באופן אחר].

גמ', לימא תיהוי תיובתא דבר פדא

קושיא:

קשה, למה מוסיפה הגמ' להקשות על בר פדא, הא פשיטא שכמו שקשה על רבא, כל שכן שקשה על בר פדא.

תירוץ:

הרא"ש (ד"ה לימא) תירץ, דאין הכי נמי, אלא שלשון נדרים משונה. [וע"ע בשלמי נדרים ובחי' ר' ברוך סורוצקין (חלק ההערות) שתירצו בדרכים אחרים].

גמ', פשיטא

קושיא:

קשה, היאך מקשה הגמ' פשיטא, הלא כמה חידושים נתחדשו בברייתא, כמו שביאר הר"ן באורך (ד"ה אמר ר' פפא).

תירוץ:

המנחת שלמה (ד"ה פשיטא) תירץ, דקושיית הגמ' היא על עיקר חידוש הברייתא, דהיינו דהיכא דלא אמר מעכשיו שלמים חלה עליה קדושת עולה לאחר ל' יום, דזהו פשיטא, והחידושים שנתחדשו בברייתא כמבואר בר"ן הוא לענין היכא דאמר מעכשיו, דבכה"ג לא חלה עליה קדושת עולה, ואין זה עיקר חידוש הברייתא. [וכן ביאר הידות נדרים (לר"ן ד"ה אמר ר' פפא)].

ר"ן (ד"ה אמר ר' פפא), קמ"ל דכיון שבתוך כדי דבור אמר מעכשיו שלמים חיילא ליה קדושת שלמים

קושיא:

קשה, למה נקט הר"ן דוקא בתוך כדי דיבור, הא גם לאחר כדי דיבור לכאור' ראוי לחול לעולם, שכיון שחלה קדושת שלמים היום תו לא פקעה בכדי

תירוץ:

הרש"ש (ד"ה ולא תימא) תירץ, שלאחר כדי דיבור לא תחול קדושת שלמים כלל, משום שכיון שכבר חלה קדושת עולה, ואם תחול עכשיו קדושת שלמים קודם לקדושת עולה, הרי קדושת השלמים מפקיע את קדושת העולה, דקדושת שלמים לא פקע בכדי, לכן א"א לקדושת שלמים לחול כלל. [וע"ע בברכת אברהם (בענין הקדש לאחר ל') ובמשנת ר' אהרן (סי' טו אות ד) שתירצו בדרכים אחרים].

ר"ן (ד"ה פשיטא), פשיטא ליה דלא גרעה אמירה לגבוה מכסף קדושי דאשה

קושיא:

קשה, מהו הדמיון לקדושי כסף דאשה, הא התם הטעם דלא אמרי' כלתה קנינו הוא משום דשיעבוד הכסף עדיין קיים לאחר זמן, אבל באמירה לגבוה לא שייך טעם זה.

תירוץ:

בחי' ר' שמעון (סי' כב) תירץ, דגם באמירתו לגבוה י"ל כעין הסברא דשיעבוד הכסף קיים, דהיינו דיסוד דאמירה לגבוה הוא שנמסר החפץ ע"י אמירתו לרשות הקדש, והרי מסירה זו עדיין קיימת, כיון שהיא עדיין ברשות הקדש. [ועיי"ש עוד בחי' ר' שמעון שכתב גם עוד תירוץ לקושיא זו]

דף כט

תוכן

- א. קושיית האבני מילואים
- ב. ביאור החילוק בין קדושת דמים לקדושת הגוף
- ג. למה כתב הר"ן 'תוך כדי דיבור'
- ד. למה אינו יכול לחזור משום דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט

(א) קושיית האבני מילואים

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מביאה דר' המנונא מקשה על עולא, היאך אפשר לומר דקדושה פקעה בכדי, 'ומה אילו אמר לאשה היום את אשתי ולמחר אי את אשתי מי נפקא בלא גט', והיינו, שכיון שהדבר פשוט דגבי קידושי אשה דלא פקעה בכדי, [עיי' בר"ן (ד"ה א"ל אביי) שדן אם דבר זה פשוט לכו"ע או שיש פלוגתא בזה], ממילא מסתבר דה"ה גבי קדושת הגוף דלא פקעה בכדי.
- ב. **קושיית האבני מילואים:** האבנ"מ (סי' לא ס"ק כב) הקשה, היאך אפשר לומר גבי קידושי אשה דמקודשת לעולם משום דקידושין לא פקעה בכדי, הרי לא הסכימה להיות מקודשת לעולם, והיאך מתפשטת קדושתה יותר ממה שהסכימה לכך. והביא ראיה לדבריו מסוגיית הגמ' בקידושין (ז), כמו שיתבאר.
- ג. **סוגיא דמקדש חצי אשה:** הגמ' בקידושין (ז) דן לגבי המקדש חצי אשה, אם הקידושין מתפשטת בכולה או לא, כמו במי שמקדיש חצי בהמה, שמתפשטת הקדושה בכולה, ומסיק הגמ', דאינה מקודשת, משום שלא הסכימה להיות מקודשת יותר מחציה, וקידושין צריך דעת האשה. והקשה האבנ"מ, מאי שנא דלא מתפשטת קידושין מחציה לכולה משום שלא הסכימה, אבל בסוגיין הקידושין מתפשטת מיום אחד לעולם, אע"פ שלא הסכימה לכך.
- ד. **יסודם של האחרונים:** תירצו כמה אחרונים [קובץ הערות (סי' נו), ח"י ר' שמעון (קידושין סי' יא)], שיש לחלק בין דין 'קדושה מתפשטת' ובין דין 'קדושה לא פקעה בכדי'. דגבי קדושה מתפשטת, יסוד הדין הוא שאם יש כח למקדיש להחיל קדושה על חציה שוב יכול להחיל קדושה בכולה, וכל הקדושה באה מכוחו. משא"כ בקדושה לא פקעה בכדי, יסוד דינו הוא שהמקדיש פועל קדושה רק לזמן מסוים, אלא שהקדושה מצד עצמה תחול ממילא לעולם.
- ה. **עפ"י מיושב:** עפ"י תירצו קושיית האבני מילואים, דדוקא במקדש חצי אשה, שהקידושין בשאר גופה חלה מדין קדושה מתפשטת, בזה אם לא הסכימה לא תחול הקידושין, משום שהכוח לכל הקידושין בא מצד הבעל, ואינו יכול להחיל קידושין שלא ברצונה. משא"כ בקדושה לא פקעה בכדי, אף שלא הסכימה לקידושין לעולם, מ"מ חלה הקידושין, משום שהקידושין שלעולם חלה לא מכח הבעל אלא הקדושה מצד עצמה תחול ממילא לעולם.

(ב) ביאור החילוק בין קדושת דמים לקדושת הגוף

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מביאה דר' המנונא מקשה על עולא דס"ל קדושה פקעה בכדי, מהא דמבואר גבי קידושי אשה דלא פקעה בכדי, והשיב רבא לר' המנונא, 'מי קא מדמית קדושת דמים לקדושת הגוף, קדושת דמים פקעה בכדי, קדושת הגוף לא פקעה בכדי'. וכמובן הדבר צריך ביאור, מה היא הסברה לחלק בין קדושת דמים לבין קדושת הגוף לענין אם הקדושה פקעה בכדי או לא.
- ב. **דברי הרא"ש:** הרא"ש (ד"ה א"ל רבא) ביאר, שכיון שלגבי קדושת דמים מצינו שפקעה קדושתה ע"י פדיון, כמו כן תיפקע הקדושה גם על ידי קביעת זמן, משא"כ לגבי קדושת הגוף, דלא פקעה קדושתה על ידי פדיון, כמו כן לא תיפקע קדושתה על ידי קביעת זמן.
- ג. **אכתי צ"ב:** ואמנם אכתי צ"ב, מה היא השייכות בין פדיון להפקעת קדושה על ידי קביעת זמן. עוד הקשו האחרונים, הא מצינו בקידושי אשה דלא פקעה קדושתה בכדי על ידי קביעת זמן, כמבואר בסוגיין, אע"פ שאפשר להפקיע קידושי אשה על ידי גט, ומאי שנא קידושי אשה דפקעה על ידי גט דמפקיע ואעפ"כ לא פקעה בכדי על ידי קביעת זמן, ואילו גבי קדושת דמים דפקעה על ידי פדיון וממילא אפשר להפקיע קדושתה גם על ידי קביעת זמן.
- ד. **חילוק יסודי:** תירצו הרבה אחרונים [קובץ הערות (סי' נו), משנת ר' אהרן (סי' טו), קהילות יעקב (ערכין סי' ו)] על פי חילוק יסודי בין קדושת הגוף לקדושת דמים, דגבי קדושת דמים, דפדיון מפקיע הקדושה, ע"כ קדושתה באה מחמת שהקדש הוא הבעלים של החפץ, וממילא פדיון מועיל, דמפקיע הבעלות של הקדש וממילא פקעה גם קדושתה, משא"כ בקדושת הגוף, דפדיון אינו מועיל, הטעם לזה, משום דקדושתה אינה באה מכח הבעלות של הקדש.
- ה. **עפ"י מובן:** עפ"י ביאורו האחרונים כוונת הרא"ש הנ"ל, דכיון דחזינו דקדושת דמים יכולה להיפקע ע"י פדיון, וע"כ היינו משום שקדושתה נובעת מחמת רשות הקדש, ממילא ה"ה דתיפקע הקדושה ע"י קביעת זמן, שגם זה מפקיע רשות הקדש, משא"כ לגבי קדושת הגוף, דלא פקעה על ידי פדיון, וע"כ היינו משום שאין קדושתה נובעת מחמת רשות הקדש, ה"ה דלא תיפקע הקדושה על ידי קביעת זמן.

ג) למה כתב הר"ן 'תוך כדי דיבור'

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מביאה בשם ר' פפא ליישב סיפא דברייטא אליבא דבר פדא, דהכי קאמר, 'אם לא אמר מעכשיו שלמים, לאחר ל' יום עולה הוי', ובר"ן (ד"ה אמר ר' פפא) ביאר, דצריך לפרש הברייטא הכי, אם אמר לאחר ל' יום עולה ומעכשיו שלמים, הוי שלמים, ואם לא אמר מעכשיו שלמים, אז הוי עולה לאחר ל'. והאריך הר"ן (שם) בביאור הדברים.
- ב. **תוך כדי דיבור:** הר"ן (שם) הביא כמה דינים שנתחדשו בברייטא, ובין דבריו כתב הר"ן, שחידשה הברייטא, דקדושת שלמים חלה אפילו היכא שהקדים ואמר לאחר ל' יום עולה, ואח"כ אמר מעכשיו שלמים. וביאר הר"ן החידוש בזה, וז"ל, 'סד"א קדושת שלמים לא משכחא רווחא אלא ל' יום ולא תחול יותר, קמ"ל דכיון שבתוך כדי דיבור אמר מעכשיו שלמים חיילא ליה קדושת שלמים', עכ"ל.
- ג. **דיוק האחרונים:** דייקו הרבה אחרונים [רש"ש (לר"ן שם), שערי יושר (מערכת הקנינים, סי' יב), קהילות יעקב (סי' כב)], דמשמע מדברי הר"ן שאם אמר מעכשיו שלמים לאחר תוך כדי דיבור ממה שאמר לאחר ל' יום עולה, לא תחול קדושת שלמים. [ונחלקו האחרונים מה יהא הדין באופן זה, הקהילות יעקב (שם) נקט שבכה"ג לא תחול קדושת שלמים כלל, אולם בשערי יושר (שם) נקט שקדושת שלמים חלה, אך רק לל' יום ושוב תיפקע בכדי].
- ד. **קושיית האחרונים:** הקשו האחרונים הנ"ל, למה לא תחול קדושת שלמים [לעולם] אף אם אמר מעכשיו שלמים לאחר תוך כדי דיבור, דהיאך אפשר לומר דקדושת שלמים לא משכחא רווחא לחול, הלא בשעת אמירתו עדיין לא חלה קדושת עולה, וא"כ לכאור' ראוי שתחול קדושת שלמים קודם שתחול קדושת עולה. [ועי' ברש"ש (שם) מה שכתב לתרץ].
- ה. **יסודם של האחרונים:** הרבה אחרונים [שערי יושר, קהילות יעקב, ועוד] כתבו, שמוכח מכאן יסוד גדול, שמי שמקדיש קדושת עולה לאחר ל', אין הביאור בזה שעד ל' יום עדיין לא חלה קדושת עולה כלל, כמו במקח וממכר, דהקדש אינו כן, אלא מיד חלה על הבהמה שהיא מתקדשת בקדושת עולה לענין הזמן שלאחר ל' יום. ומעתה מובן, שכשחוזר ואומר מעכשיו שלמים לא משכחא רווחא לחול, כיון שכבר חלה קדושת עולה לענין לאחר ל'.

ד) למה אינו יכול לחזור משום דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט

- א. **סוגיית הגמ':** מקשה, מה היא החידוש של הברייטא דקדושת עולה חלה לאחר ל', הא פשיטא, ומתרצת הגמ', דקמ"ל דאין המקדיש יכול לחזור בו, אפילו למ"ד גבי קידושין יכול לחזור, מ"מ גבי הקדש אינו יכול לחזור. ומבאר הגמ' טעם החילוק, משום דגבי הקדש אמרינן 'אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט'.
- ב. **ביאורו של הר"ן:** הר"ן (ד"ה הכא) הקשה, למה לא יוכל לחזור משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, הא אף לפי אמירתו לא תחול קדושה עד לאחר ל' יום, ולמה לא יכול לחזור קודם לכן. ותירץ, דמסירה לגבוה אינו דומה לקנין של לאחר ל', אלא לקנין של מעכשיו ולאחר ל', דהיינו קנין גמור, והרי בכה"ג אינו יכול לחזור. אולם הרא"ש (ד"ה שאני) תירץ באופן אחר, כמו שיתבאר.
- ג. **ביאורו של הרא"ש:** הרא"ש (שם) תירץ באופן אחר, שאינו יכול לחזור משום שחייב לקיים דבריו כאילו נדר, משום דכתיב מוציא שפתיך תשמור. וכן ביאר הרמב"ם (הל' מכירה פכ"ב הט"ו) כדברי הרא"ש. ומצינו באחרונים ב' מהלכים לבאר כוונת הרא"ש, כמו שיתבאר. [ועי' בקהילות יעקב שכתב מהלך ג' בביאור דעת הרא"ש].
- ד. **מהלך א', מחנה אפרים:** המחנה אפרים (צדקה סי' ב, נדרים סי' יב) ביאר כוונת הרא"ש, דאין הכי נמי, מדין קנינים יכול לחזור בו, אלא דאסור לו לחזור משום החיוב לקיים דבריו. וכן ביאר האחיעזר (ח"ג סי' סז אות ג). ועפי"ז כתבו, שאם עבר וחזר מדבריו, חזרתו מועילה. [ועיי"ש באחיעזר שחידש, דנכרי שמקדיש בהמה, יכול לחזור בו, משום שאינו מצווה במוציא שפתיך תשמור].
- ה. **מהלך ב', שערי יושר:** אולם כמה אחרונים [שערי יושר, קהילות יעקב, קונטרסי שיעורים] דייקו מדברי הרא"ש דמשמע שאם עבר וחזר בו אין חזרתו מועילה. וביארו כוונת הרא"ש באופן אחר, שדין אמירתו לגבוה מונע אותו מלחזור בו, וכמו שביאר הר"ן, אלא שהרא"ש בא לבאר טעם הדבר, למה תהא אמירה לגבוה חמורה יותר ממסירה להדיוט, משום שיש חיוב לקיים דבריו, לכן החמירו חז"ל באמירה לגבוה יותר ממסירה להדיוט.

בענין אמירה לגבוה הוי כמסירה להדיוט

הגמ' הביא הדין ש"אמירה לגבוה הוי כמסירה להדיוט" ולכן א"א לחזור מהקדש הבהמה אע"פ שלא חלה עדיין. וע' הר"ן (ד"ה הכא) שביאר שבאמת אמירה לגבוה הוי יותר חזקה ממסירה להדיוט שלא רק שאי"צ מעשה קנין אלא דלענין אמירה לגבוה דנין כמעכשיו ולאחר ל' שא"א לחזור בו אפילו בתוך ל'.

ולענין הגדרת דין זה של "אמירה לגבוה וכו'", ע' בחידושי הגרש"ש (נדרים סימן כד' ד"ה הנה) שאין הפשט שהאמירה פועל מעשה קנין ממש "שאיין הקנאה גרידא פועלת לשנות שם הבעלים ע"י אמירה ורצונו לחוד, רק שע"י אמירה נעשה הדבר מסור לרשות הגבוה ומה שהוא מסור לרשות הגבוה פועל על הדבר שתועיל הקנאתו."

ודין זה נפסק לא רק לענין קרבן אלא גם לענין צדקה וז"ל השו"ע (יו"ד רנח') "האומר חפץ פלוני אני נותן לצדקה בכך וכך והוא שוה יותר אינו יכול לחזור בו. הגה דכל אמירה שיש בה רווחא לצדקה אמרינן ביה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכו'". וע"ע הרמ"א (שם) שהביא י"א שאפילו אם רק חשב בלבו ג"כ נחשב כמסירה וחייב לקיים מחשבתו וז"ל "חשב בלבו ליתן איזה דבר לצדקה חייב לקיים מחשבתו ואין צריך אמירה אלא דאם אמר כופין אותו...וי"א שאם לא הוציא בפיו אינו כלום. והעיקר כסברא הראשונה." וע' בהפתחי תשובה (שם אות טו') שהביא מתשובת דת אש שפשוט שאם לא הוציא מפיו כלום אין שום חיוב עליו כמו בכל נדר ושבועה ורק שאם הוציא מפיו ליתן דבר אכן לא בירר כמה וחשב בלבו כוונתו לסכום מסויים אז חייב לקיים מה שחשב אע"פ שלא הוציא סכום זה בפיו.

ויש לעיין מהו דין במי שעשה בשבילו "מי שברך" בשעת עליה לתורה והגבאי אמר הנוסח והוא עמד שם בשעת אמירת הגבאי אם חייב לקיים שלא הוציא מפיו כלום ואפשר אפילו לא חשב כלום מהו דינו. ודנו הפוסקים שמתחילה תלוי אם יש דין שליחות אצל נדרים שדעת התרומת הדשן (ח"ב סו"ס רנד') והנודב"י (יו"ד קמא סו"ס ז') ומחנה אפרים (שליחות סי' ז') שיש שליחות בנדרים ולכ' הגבאי שאומר "מי שברך" זו בעבור העולה נחשב כשלוחו ולכן חייב לקיים נדרו וכן נקט בס' ערך שי (יו"ד סו"ס רד') שחייב מדין שליחות הגבאי. אכן אפילו לדעת החולקים שאין שליחות בנדרים (דעת הרמב"ן בבא בתרא דף קכז) הכא לכ' עדיף טפי שכיון שעומד שם ורוצה ה"מי שברך" עדיף משליחות. וכן פסק בשבט הלוי (ד' קכה') וז"ל "דכיון דזה שרוצה לנדור עומד שם בשעת אמירת החזן עדיף משליחות דעלמא כיון דשומע בשעת האמירה ומקבל בלבו מה שזה אומר ולפעמים הוא מסדר לו כמה לנדור, ולא גרע מנדר צדקה במחשבה שפסק רמ"א יו"ד סי' רנ"ח סי"ג להחמיר שחלים ואסור לחזור בהם וכו'".

ואם מועיל אמירת "בלי נדר" בנוסח ה"מי שברך", ע' בקיצור שו"ע (סז' ג') שדן בזה לענין פסיקת צדקה בזמן "יזכור" ופסק שכדי לומר "בלי נדר" כדי שלא יכשול במכשול נדרים. אכן ע' בתשובות והנהגות (ב' תעו') שלמעשה נקט שלא מועיל אמירת בלי נדר ב"מי שברך" רק שלא יעבור על איסורי נדרים אכן ההתחייבות עדיין במקומו עומדת ע"ש.

דף כט

בענין אי קדושת דמים וקדושת הגוף פקעה בכדי

תמצית הסוגיא:

הנה בסוגיין מצינו ג' שיטות לגבי קדושה אי פקעה בכדי, דלבר פדא ור' המנונא לעולם אינו נפקע בכדי בין קדוה"ג ובין קדו"ד, ולכן גם אחר שנקצצו הנטיעות צריך לפדותן עוד פעם, אמנם אביי חולק וס"ל דבין קדו"ד ובין קדוה"ג פקעה בכדי, ורבא עושה פשרה דקדו"ד פקעה בכדי וקדושת הגוף אינו פקעה בכדי. וצריכין לבאר מהו נידון הסוגיא, ולבררו היטב יש להקדים ד' שאלות חזקות שיש לשאול כאן.

ד' שאלות. א] מ"ט דבר פדא ור' המנונא דקדו"ד לא פקעה בכדי, הרי הוי רק קדושה של דמים ומהכ"ת שלא יהא נפקע בכדי. ב] לאביי קשה להיפוך, איך יתכן שיפקע קדושת הגוף, הא כפשוטו גופו נקדש ואיך יפקע קדושתו כלל. ג] לאביי דקדוה"ג פקעה בכדי, א"כ איך יסכים בהיום את אשתי ולמחר אי את אשתי דלא פקעה הקידושין. ד] בר"ן מבואר [וכן מוכח כפשוטו מהסוגיא] דבקנין ממון פשיטא דפקעה בכדי, דהרי כל הנדיון הוא בקדו"ד וקדוה"ג, ומזה תמה האבנ"מ דהר"ן עצמו בגיטין הביא מהרא"ה דגם בממון אם הקנה איזה דבר לגמרי לחבירו ליום אחד כיון דנעשה שלו ליום אחד תו לא פקעה, ותמה האבנ"מ הא רק בקדושה דנו הכי הכא.

תשובה: יש להקדים יסודו של הג"ר אלחנן ווסרמאן זצ"ל [וכע"ז ביאר ר' שמעון שקאפ זצ"ל], דיש ב' מיני קנין לזמן, יש קנין לזמן דגוף הקנין מוגבל לזמן ודמאי לקנין דפירות, דהוא קונה מקצת ימים של החפץ [דכמו דאפשר לקנות פירותיו, יכול לקנות מקצת ימיו], אולם יש קנין לזמן, דגוף הקנין הוא לחלוטין דהוי קנין רגיל לגמרי, ורק דמתנה דלאחר איזה זמן יהא 'נפקע הקנין' ובזה יתכן מאד דגם בממון נימא דכיון דנעשה של חבירו תו לא פקע.

ועפ"ז ביארו דע"ז סובב והולך כל הסוגיא, דפשיטא דכל קנין שהוא 'עולמי' אינו נפקע בכדי בין קנין ממון ובין קדו"ד ובין קדוה"ג, אולם הרוצה לעשות קנין לזמן שיפקע צריך לעשותו כעין קנין פירות דעצם הקנין הוא מוגבל להזמן. וזהו דיון הסוגיא, דבר פדא ור' המנונא ס"ל דאין הקדש כזה כלל וכל הקדש צריך שיהא בעצם עולמי, וא"כ תו לא פקע [ולא משום הקדושה שבו אלא אפילו בקנינים אם יעשהו כעין שעושין בהקדש לא היה נפקע וזהו דברי הרא"ה לגבי ממון] ורק בממון אפשר לעשות מין קנין כזה של ימים דהוי קנין פירות בעלמא. ורבא חולק דרק בקדוה"ג מובן דאין מין קנין כזה משא"כ בקדו"ד.

ואביי ס"ל להיפוך דאפשר לעשות מין קדושה לזמן בין בקדו"ד ובין בקדוה"ג ושפיר ס"ל דגם בקדוה"ג מצי לעשות קדושה כזו לזמן שיהא נפקע לאחר זמן, ולכן אם אמר הרי זה עולה לשלשים יום שפיר רק חל הקדש מוגבל של ל' [ונתחדש דאפשר להקריב קרבן עם מין קדושה כזו, עיין להלן מה שיתבאר בזה]. אמנם לגבי קידושי אשה גם אביי מסכים דא"א לעשות קידושין מוגבלת דהוי כעין קנין פירות דליכא מין אישות כזו באשה, ואז פשיטא דצריך לעשות קידושין חלוטין ושפיר מוסכם לכו"ע דאם אמר היום את אשתי [וחל כדינו כפי הצורך] אז א"א שיהא למחר שאינו עוד אשתו. ויתבאר להלן שלב אחר שלב כל ענין שנתבאר כאן. והרבה מן הנ"ל מבואר בהר"ן בסוגיין כמו שיתבאר.

תמצית מראי מקומות

א. גמ' א"ל ר' המנונא קדושה שבהן להיכן הלכה, ומה אילו אמר לאשה היום את אשתי ולמחר אי את אשתי מי נפקא בלא גט וכו' א"ל רבא וכו'.

מבואר בהסוגיא ג' שיטות, א' דכל הקדושות אין נפקעין בכדי, ב' קדוה"ג לא פקעה בכדי, ג' אביי ס"ל דבין קדוה"ג ובין קדו"ד פקעה בכדי.

ב. ר"ן ד"ה ועולא אמר.

כתב דכל הפלוגתא הוא בהקדש, אבל בממונות כגון שמקנה לזמן אז פשיטא דפקעה בכדי כדחזינן האומר 'נכסי לך ואחריך לפלוני דמהני'.

ג. ר"ן ד"ה אמר ליה אביי.

הר"ן דן האם לאביי דגם קדוה"ג פקעה בכדי, א"כ מהו בקידושי אשה, וכתב ב' צדדים, תחילה כתב דאפשר דאה"נ ואביי אפשר לומר היום את אשתי ולמחר אי את אשתי.

אמנם עוד כתב דגם אביי מודה בקידושי אשה דלא פקעה בכדי, ורק בקדוה"ג וקדו"ד ס"ל דפקעה בכדי. וצ"ב מאי שנא והרי זה היה טענת ר' המנונא. וע"ז ביאר הר"ן דקנין לזמן הוי קנין פירות, וקנין באשה א"א בקנין פירות, וא"כ לא שייך בה קנין לזמן כלל, משא"כ בהקדש דאפשר לעשות קדו"ד

אז ה"ה דאפשר לעשות קדוה"ג לזמן [ודבריו תמוהין מה לי דאפשר לעשות קדו"ד לזמן הא לגבי קדוה"ג נימא דדומה לאשה, ועיין להלן בר' אלחנן שיתבאר היטב].

ד. גמ' גיטין פג:

אמרינן דאם אמר לאשה היום אי את אשתי ולמחר את אשתי, דלא מהני כיון 'דפסקה פסקה', דא"א לגרשה לזמן.

ה. חי' הר"ן בשם רא"ה, שם

וכתב הר"ן בשם הרא"ה דה"ה בקנינים אם מקנה גוף ופירות לאיזה זמן אפילו ליום אחד שוב לא פסקה ונשאר של לוקח.

ו. אבני מילואים סי' כ"ח סקנ"ג.

מקשה סתירת הר"ן, דכאן מפורש דבממון מהני לזמן ואמרינן דפקעה בכדי, והתם כתב בשם הרא"ה דאם הקנה לזמן נשאר כך לעולם.

ותי' דבר מחודש דחלוק אחר כך לפלוני וציור שיחזור לעצמו לאחר זמן, דכשמתנה שיחזור לעצמו הרי לאחר זמנו כהפקר ביד הלוקח כיון דנפסק הקנין אבל אין כאן איזה דבר המחזירו לבעליו, משא"כ התם יש קנין להראשון וקנין להשני וכו' ע"ש.

ז. קובץ הערות ס' נ"ו אותיות: ג' ד', י', יא.

ביאר הסוגיא היטב כפי מה שהבאנו לעיל, דתחילה הקשה הקושיות, וכתב דיש ב' מיני קנין לזמן, יש קנין לזמן שהוא כעין קנין פירות שאינו קנין עולמי, ויש קנין לזמן דהוי קנין גמור לחלוטין עם התנאה שיהא בטל לאחר זמן [בגדר תנאי בעלמא] ובמין קנין כזה אמרינן דלא פקעה בכדי. וכל הנידון בסוגיא היכן אפשר לעשות קנין פירות שיהא פקע מאיליו לאחר זמן.

ח. דרך ים נדרים אות א' ב'.

מביא סיכום הסוגיא היטב ע"ש בדבריו.

ט. קובץ הערות אות י' [בסוגריים].

הקשה דלפי הנ"ל לאביי בקדוה"ג לזמן כגון עולה לל' יום

דאינו אלא קנין פירות איך אפשר להקריבה למזבח, כיון דאין להקדש אלא קנין פירות וקנין הגוף שייך להדיוט. ונשאר בצ"ע.

י. קרן אורה ד"ה וכתב לחלק.

העיר כהנ"ל דמאחר דהר"ן דימה קדושת הגוף לזמן לקדו"ד א"כ איך אפשר להקריב קרבן כזה.

יא. חזון איש אה"ע ס' ע"א אות ל'.

הקשה ג"כ כנ"ל, ותי' דבר מחודש דצ"ל דחשיב כתנאי שאם יקריבו תהיה קדושתו לעולם [דהיינו אם לבסוף יקריבנו אז מעולם לא רצה לעשות קדושה לזמן].

מסורת הש"ס
עם הוספות

א"ר רב הוננא. לעולא היאך יואלן לחולין בלא פדייה: ובי קדושה
שאלן להיבן הלבנה. כלומר היכי פקעה פקעה צבדי אע"פ שנקלצו: והלא
האומר לאשה היום את אשתי. שמהא לי מקדשת היום: ולאחר אי
את אשתי. אע"פ שהמהה כן בשעת קדושתין: מי נפקא אומר בלא
גט. הי"נ אע"ג דנקלצו היינו כמו
למחר אין את אשתי ולא נפקי בלא
פדיון: מי קא מדינת קדושת הגוף
וזה. הני נטיעות דקדישי לפדייה
קדישי קדושת דמים (א) ולהכי פקעו
מאחר שנקלצו אבל אשה קדושת הגוף
היא ולהכי לא פקעה צבדי: והתניא
מי שאמר שור זה עולה ב"ל יום.
שלא יקרב צחור ל' יום¹ עולה ואם
לאחר ל' יום יקרב יהא שלמים: ב"ל
י"ו זהו עולה. כמו שאמר ולאחר
ל' יום מקדשת עולה והוי שלמים:
ואמאי. נפקא מקדשת עולה הא
קדושת הגוף ניהו ופקעה צבדי וקשיא
לעולא² דלמחר קדושת הגוף לא פקעה
צבדי: אמר ר' שילא הבא בבאי
עסקין. דפקעה קדושת עולה: דאמר
לדמחר הכי תורת דמיו עולה כל ל' יום לאחר ששפטו (ד)
ואקח דמיו עולה להכי לאחר ל' יום פקעה צבדי קדושת דמים
היא אבל קדושת הגוף אכתי³ לא פקעה: א"ר. דמוקמת לה לדמי:
אימא סיפא. דהאמר שור זה לאחר שלשים יום עולה
ומעבשיו ועד שלשים יום שלמים הכי הוה כדלמחר איסור: אי
אמרת בש"מא. רישא קדושת הגוף וסיפא קדושת דמים:
היינו
צבדי ודלמחר⁴ נכסי לך ואחריו לפלוני אין לשני אלא מה ששיר ראשון ומה⁵
ה"נ כי אמר שדי תמנה לך עד שאלעה לירושלים מתי ענה לירושלים פקע וזמניה הלכך למאי נימא דכי אמר עד שאלעה שנתחיון לומר
ששפילו יקנה אותה ממנו תחזור להיות קנייה למקבל הא ודאי לית לן לנימור הכי כיון דאית לן לפרשוי לישניה כפשטיה לומר שנתחיון
לקנותה⁶ לו עד שיעלה לירושלים בלבד ולא לאחר מכן אלו דבריו ז"ל. ואף הרשב"א ז"ל היה מוכן בדיו לומר דאין דין זה אלא במקדש
בלבד משום דהקדש חל בקדושת פה ובאמריה בלחוד וזה"ל לאומר יהא קרקע זה לעניים עד שאלעה לירושלים דלמריה במסירה אבל
במקנה לחצירו בעלמא לא דמאי קני הא אפילו א"ל מעבשיו אי אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחוקה⁷ וכסף או שטר או חוקה
שנעשה על מכו זה או מתנה זו ראשונה כשחור זה וקנה כבר כלתה קנייתן של אלו ולגסוף במה יקנה: ובי קדושה שבהו להיבן הלבנה.
דלא סבירא ליה דתפקע צבדי. וא"ת חינוח למאי דמפרשין במתני⁸ דהקדש ממנו עסקין איכא למפרך הכי אבל לאדך פירושא דפרישנא
בדקונומות עסקין היכי סליק אדעמיה דקונומות לא פקעה צבדי והתנין פקעה צבדי וזה"ל שאלה נתינת לו עד הפסח את חבלי לית
אדך עד חג המולד לפני הפסח אסורה בהנאחו עד הפסח אלאה דלאחר הפסח פקע איסורא ממילא כן הקשה הרב ר' יונה ז"ל ותירך
דה"מ בקונס פרטי כי הם שאינו חל אלא על אשמו ומש"ה קליש איסוריה ופקע צבדי אבל קונס כללי כי האי דמתני' דנטיעות הללו אסר
לכו אכולי עלמא כי היכי דאליס דתפיס פדיוס כהקדש כדלמחר ר' מאיר לקמן ברש פקח אין בין המורד [ה] ה"נ סבירא לן דמתני' ולא
פקע צבדי: אמר ר' אבבי וקדושת הגוף א"א פקעה. אפשר דאזי מוקשה הכי פליג נמי וסבירא ליה דהאומר לאשה היום את אשתי
ולמחר אי את אשתי דלמחר נפקא בלא גט. ואפשר דנהי דסבירא ליה לאזי דלפילו קדושת הגוף פקעה צבדי שהאומר לאשה מודה דלמחר
לא נפקא בלא גט ויהי טעמא משום דכל קנין שאינו עולמית קנין פירות בלחוד מיקרי דמוכח בקוף פ' השולח (נתיקין י"ז:) גבי מוכר שדה
לחצירו בזמן שהיוכל טוהג הלכך גבי הקדש כיון דודאי חיל עליה הקדש דמים שאינו עולמית צדו הוא נמי דמחור קדושת הגוף לזמן
ידוע בלבד שאפי' לא תהא אותה קדושה אלא קדושת דמים הרי מצינו קדושת דמים גבי הקדש אבל באשה כיון דאי לא היא אשמו לעולם
לא קני ביה⁹ קנין הגוף וקנין דמים באשה לא אשכח אי אפשר שמהי אשמו לזמן ידוע בלבד שכל כיוצא בזה אינו קנין גוף. ויש לזה הוכחה
בירושלמי ב'פ' האומר דקדושתין [ה"א] דגרסא דהם ר' אבהו בשם רבי יוחנן הרי זו עולה שלשים יום כל שלשים יום הרי זו עולה לאחר שלשים
יום יתנה לחולין מאליה הרי את מקדשת לשלשים יום הרי זו מקדשת מה בין הקדש מה בין אשה מצינו הקדש יואל בלא פדיון ולא מצינו אשה
שיואלה בלא גט הרי היום מצינו הקדש יואל בלא פדיון מפרך דברי הלל צדקה מוקנה. אלאה דלפילו למאן דלמחר קדושת הגוף פקעה צבדי באשה
מודה וה"נ מסתברא מאחר דמקשי' לעיל בסמוך כל כך בפשיטות אילו האומר לאשה וכו' דאלמא דהא ליכא מאן דפליג. הרשב"א:
הבא נמי¹⁰ דאמר ר' יונה. וכגון דהוי בעל מוס דאילו חס אפילו אמר למי קדוש קדושת הגוף דק"ל¹¹ המתחפס תמימין לבדק הבית מידי מוצה
לא יאיו. ואיכא מ"ד דהאי פרוקא סליק לרצא דסבירא ליה דקדושת דמים פקעה צבדי אבל לבד פדא אכתי לא ניהא דהא לדידיה אפילו
קדושת דמים נמי לא פקעה צבדי. ואיכא מאן דאמר דלפילו לבד פדא ניהא דכיון דמקדש¹² למי עסקין מוקי לה בר פדא כשפדאו ומש"ה
חילא עליה לאחר ל' יום קדושת שלמים וכו' חיונה א"ה פשיטא נראה לי דס"ד¹³ שצין שנעשה שאמר לאחר ל' שלמים לא היה ראוי לחול
קדושת עולה לא פקעה צבדי וכיון שכן נימא¹⁴ דאפי' לאחר שפדאה לקדושת עולה לא תחול קדושת שלמים קמ"ל קדושת שלמים מתאל
חילא וקיימא וכו' משכחת רוחא חילא: אי אמרת בש"מא חדא בקדושת הגוף וחדא בקדושת דמים היינו דתני תרתי וכו'. כלומר דתנא
סיפא לגלויי רישא שלא תאמר דוקא קדושת דמים פקעה צבדי קדושת הגוף לא פקעה להכי מתי תרמי לאשמועין דאפי' קדושת
הגוף פקעה צבדי אלא לדידך דסבירא לך דקדושת הגוף לא פקעה צבדי ומוקמת לה בקדושת דמים תרמי ל"ל. ואחריכך רצא דודאי
שמעין מהא דלפילו קדושת הגוף פקעה צבדי הלכך לרצא לא היא ליה לאהדורי לרצ המנוגא מאי קדושת קדושת הגוף לקדושת דמים
דלמלאה ס"ל דקדושת הגוף להקדש לא פקעה¹⁵ דאפי' לאחר שפדאה לקדושת עולה לא תחול קדושת שלמים קמ"ל קדושת שלמים קמ"ל קדושת שלמים
לחלואין וכמו שכתבתי למעלה אבל הקדש אימיה לזמן ידוע ואפילו קדושת הגוף פקעה צבדי הלכך פירכיה דרב המנוגא ליחא
דהך גרייתא מסייע ליה לעולא דכיון דבדייתא מוכחא דלפילו קדושת הגוף פקעה צבדי כ"ש קדושת דמים ומש"ה אמר לימא תיהוי
מיומניה דבר פדא דאמר לא פקעה קדושה צבדי כלומר דכיון דע"כ בדייתא אפי' בקדושת הגוף היא תקשי לבד פדא דלא מצי לחוקמא
כגון שפדאו דקדושת הגוף אין לה פדיון אבל אי הוה מצינו למימר דתרייהו בקדושת דמים לא תקשי ליה דאיכא למימר ולאוקמיניה¹⁶ בפדיון:
אמר

הנהגות הב"ח

(א) גבי ח"ל אפי' שבת
וקדושת: (ב) שבת
דאמאי
(ג) רש"י ד"ה מי קא
וכי קדושת דמים ניהו
ולכתי: (ד) ד"ה אמר לך
וכי לאחר ששפטו אקח
דמיו עולה ולהכי
לאחר:

גליון הש"ס

גבי קדושת דמים
פקעה צבדי. עין
ערוכין דף ל' פ"א רש"י
ד"ה היום תהא הקדש
ול"ע:

פירוש הרא"ש

מי נפקא ביניה בלא
גט. דמילתא דשטתא
היא דכיון דנטיעות אשמו
אינה יואל ממנו בלא גט,
וכי אמר ש' המגרש
(נתיקין דף פ"ג:) לענין גט
אם אמר היום אי את
אשתי ולמחר את אשתי
כיון שפקעה קדושתה ויהי
נמי כיון קדושת דמיה:
היה ליהלא קדושתין [ה]:
קדושת דמים פקעה.
דכי היכי דפקעה ע"י
פדייה פקעה נמי ע"י
קניעות וזמן אכל קדושת
הגוף דלא פקעה ע"י
פדייה לא פקעה נמי
ע"י קניעות וזמן: ב"ל
ש"ש"ם יום עולה. אם
לא לקדושת חוק שלמים
יום יקריבו עולה ואם לא
לא יקריבו חוק ל' יום אחר
ל' יום יקריבו שלמים
דפקעה ממנו קדושת
עולה ותלה עליו קדושת
שלמים. וה"ה נמי אם
אמר לאחר ל' יום חולין
שנעשה חולין דכיון שג
הפקעה לקדושת הגוף
אין חילוק: דה"ל
דאמר ר' יונה. דלמחר
שור זה קדוש למחר
ולמחר דמיו עולה ואם
לא נמכר חור ל' אחר ל'
ימכר ויהי דמיו שלמים
וקדושת דמים פקעה¹⁷
לאחר ל' יום: וימעבשיו
ש"ש"ם. האי דלא קאמר
שור זה שלמים ולאחר ל'
יום עולה כדלמחר לעיל
משום חילול פתח פתח
בעולה חילול פתח נמי
הוא טעמה:

ליקוטי רש"י

קדושת דמים. נדק
הבית (תחובות נ"ט.)
בבדי. מנס (נתיקין ה.)
קדושת הגוף. קדוש
מוצה (ובסוף פס.)

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

ר"נ

כ"ט.

עין משפט
נר מצוה

ב"א א"א מ"י פט"ו מ"ל
משפט הקדושת
הלה 1 ו"ע כ"מ:

תוספות

היום את אשתי
ולמחר אי את אשתי
מי נפקא בלא גט.
וא"ת ומלך דלר"ך גט.
ו"ל דמפרך מגרש נטיקין
(דף פ"ג:) ויפלו לן גבי
האומר לאשמו היום אי את
אשתי ולמחר אי את
למחר תהא מגרשת היום
ולמחר לא תהא מגרשת
מחו ופשיטא דהם כיון
דפקעה פקעה והיא
מגורשת לטולא. ואם כן
גבי קדושתין נמי הוי
מקדשת לעולם דלמחר
היה ליהלא קדושתין [ה].
ו"ל השמא דהא לא
פליג עולה: והתנין שור
זה עולה [ובין כ"ז:]
יום עולה. ומועדין כל
אוקן שלמים יום אר"י
דגרסא דתנא שיהא
בדייתא ולא משנה: שור
זה עולה ב' ש"ש"ם
יום ואחר ל' יום
ש"ש"ם ב' יום
ש"ש"ם. ומועדין כל
אוקן ל' יום [ונס] אם לא
לא אוקן ל' יום [לקדושת]
מקדש כיון עולה. ואם
תמכר לקדושת עד לאחר
ל' יום הוי משא ואיך
שלמים. אלאה פקעה
קדושת הגוף צבדי. ולא
דמי ללא דלמחר נמסר
(דף ל') חולין ו' ואח"כ
חולין ו' לא חילא. דשאי
הא לא נלמחילא לא אמר
חסם שיהיה עולה אלא
אמר כל ל' יום: דאמר
ר' יונה. שאלה נתינת
וא"ת והא לאמרינן [ששטות
ל' קדושת וכו' דלמיו
קדוש קדושת הגוף. וי"ל
לדאורי הכא דלמחר לא
נמסר דמורה שם ר"ק
דלמחר נמסר ששטות פקע
(דף י"א.) אי ימי חסם חסם
ולכן קדוש קדושת הגוף
אכל הכא בעצמ מוס ולכן
קדוש קדושת דמים:

הנהגות וציונים

(א) בבכ"מ והגרי"ש נוסף
דאמר ש"ש"ם יום
ומעבשיו
(ב) צ"ל ידא
עולה (הגרי"ש:) (ג) משפט
רש"י ד"ל גרסא לעיל
אמר ליה רבא ר' אבא
י"ה. ועולה הוא דקאמר
ליה (גרי"ש:) (ד) צ"ל
בבדי (רב"א:) (ה) והיינו
נמי דלקמן (בב"מ:)
(ו) הלכך אין דלמחר
הוא דלמחר פסוקות
ואפילו אפילו
(הגרי"ש ובבכ"מ ליהא):
(ז) צ"ל אפי' (בב"מ:)
(ח) א"ה פ"ה (בב"מ:)
(ט) דהקדושת (בב"מ:)
(י) ב"ה (בב"מ:) (כ) לאהיה
צ"ל הכא
בבכ"מ. וראה א"ע:
(ל) דבבכ"מ (בב"מ:)
(מ) בבכ"מ נבצ"א: (נ) לא
פקעה בבדי קדושת
(בב"מ:) (ס) דאיכא
(זאוקמיניהו (בב"מ:)
(ז) צ"ל הבא בבאי
בבכ"מ (הגרי"ש:) וראה
א"ה כ: כ"א נוסף
ומה"ר לאור ל' יום עולה
ומעבשיו שלמים (הגרי"ש):

חשק שלמה על תוס' רי"ד (ה) כ"ה עה"ג שלפניו טענות גיטין ס' לט.

ואי אמר לה ע"מ שתאכלי בשר חזיר נתקיים התנאי ה"ז גט ואם לא אינו גט.

ע"ב. אלא אמר רבינא היכא אמרין דמתנה על מ"ש בתורה תנאו בטל כגון שארה כסותה ועונתה דודאי קא עקר. כלומר שאינו מתנה עמה אלא על מ"ש בתורה ובשעת קדושין בא לעקור בודאי מ"ש בתורה, אבל הכא עמה הוא מתנה ובשעת גרושין עדיין לא נודע אם תעקור היא דבר תורה אם לא.

ר"ב יוחנן אמר אפי' תימא ר' דילכון אמר שאני הכא הואיל וקנאתו ליפסל בו מכהונה. כלומר כיון שעשה הגט מעשה כנתינה ראשונה כלתה אותה נתינה וצריך לחזור ולטלו הימנה אבל בכנסי שט"ח זה או שנתנו לה בתורת פקדון כיון שלא קנאתו כלל א"צ לטלו הימנה, וכתבו בשם ר"ח דל דאע"ג דפליג חזקיה עליה דר"י נקטינן כר"י דהא חזקיה לאו רביה דר"י הוה דההוא רב מא"י הוה והאי מוכח דהוה מבבל דהא א"ל ר"י דילכון אמר כלומר רב כהנא שהוא מבבל ולכאור לחזקיה אמר הכי אלא ודאי האי חזקיה מבבל הוה, ועוד דאלו חזקיה רביה דר"י משמע דכי אתא ר' כהנא מבבל הא נח נפשי' דהא ר"י בההוא שעתא קשיש טובא הוה כדאיתא בפ' הגזול (ק"י א') בההוא עובדא דר"ב, הלכך קי"ל כר"י, ואפי' תימא דרביה דר"י הוה מ"מ משמע דכי אמר ר"י דלכון אמרי לא לרבו אמר כן אלא לתלמידו בבל שהיו יושבים בשיבתו, הלכך נקטינן כר"י דבתראה הוא דכי לא קבעינן הלכתא כתלמיד במקום רבו ה"מ היכא דפליג בהדיה אבל אי בתר הכי פליג נקטינן כוותיה דבתראה הוא (ככ"י כתוב כאן השמיט הרב ז"ל דף)

דף פ"ה ע"ב. במאי קא מפלגי רבנן סברי ידים שאין מוכיחות הויין ידים. בפ"ק דנדרים אפליגו אביי ורבא דאביי סבר הויין ידים ורבא סבר לא הויין ידים ואמרין התם דאביי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"י כדאיתא התם ורבא אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבנן ע"כ לא קאמרי רבנן התם דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין אדם מגרש אשת חברו, ולפ"ז משמע דכי אמרין הכא רבנן סברי ידים שאין מוכיחות הכא הויין ידים מסתמי סתומי למלתא, דאם איתא דאביי ורבא התם בפלוגתייהו דרבנן ור"י קמפלגי (כ"דקס"ד בריש פליגי דהתם הכא בהא קמפלגי רבנן סברי הויין ידים ור"י סבר לא הויין ידים, ואי אביי דאמר אפי' לר"י ורבא אפי' לרבנן הכא ה"ק רבנן סברי ידים שאין מוכיחות הכא הויין ידים ור"י סבר ידים שאין מוכיחות הכא לא הויין ידים.

אע"ג דלא כתב ודין מוכחא מילתא דבהאי גיטא מגרש לה. הכא משמע דפלוגתייהו אי בעינן ודין אי לא דר"י בעי ודין דאי לא אמרין דברבורא מגרש לה ורבנן לא חיישי להכי, והתם בנדרים דאמרין טעמא משום דאין אדם מגרש אשת חברו משמע דפלוגתייהו דר"י ורבנן במינאי הוא דר"י בעי מינאי ורבנן לא בעי, ולא קשיין אהדדי ששתי סוגיות הללו כל אחת מגלה על חברתה דבתרתי פליגי והכא מפרשין טעמא דפלוגתייהו (במינאי) [בדוין] והתם מפרשין טעמא דפלוגתייהו (בדוין) [במינאי], ואיכא מ"ד דכיון דפליגי רבנן עליה דר"י במינאי קי"ל כרבנן דלא בעי מנאי דיחיד ורבים הלכה כרבים ואע"ג דקי"ל כרבא דאמר התם בנדרים ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים הא אמרין התם דרבא דאמר אפילו לרבנן הילכך מנאי לא בעינן, מיהו ודין בעינן דהא בעי' הכא אי בעינן ודין או לא ולא איפשיטא וכיון דלרבנן דגמ' מספקא להו אית לן למנקט לחומרא דאפשר דמסתבר טעמיה דר"י בדוין טפי ממאי דמסתברא במינאי, ואיכא מ"ד דכיון דבדוין חיישינן לר"י אלמא מספקא לן דילמא מאי דלא בעי רבנן ודין משום דס"ל ידים שאין מוכיחות הויין ידים ודלא כרבא וכיון שכן במינאי נמי איכא למימר דלטעמיהו אולי ולא משום דאין אדם מגרש אשת חברו אלא משום דידים שאין מוכיחות הויין ידים ואנן קי"ל כרבא דאמר לא הויין ידים הילכך בעינן ודין ובעינן מנאי.

אמר אביי האי מאן דכתב גיטא לא ליכתוב ודין ביריד דמשמע ודין אלא לכתוב ודין. ואע"ג דאביי ס"ל דידים שאין מוכיחות הויין ידים ולא בעינן ודין כיון שנהגו הסופרים לכתוב לחוש לדברי ר"י קאמר שיכתובו בענין שלא יוכל הבעל לערער דלאביי אע"פ שאינו צריך אם כתבו בענין זה ואתי בעל ומערער חיישינן, ולא לכתוב איגרת ביריד דמשמע אי גר, כלומר שאם זינתה תהא מגורשת ואם לא לא

הוא ונתנה שאע"פ שלא זכה מקבל במתנתו נתבטלה המתנה מעיקרא כיון שברוך הנותנים נתנה לו, ולי נראה כיון שא"א לגט להתבטל אלא מחמת חלות הנשואין ע"כ הנשואין חיילי שאין לך דבר שמעכב אותן מלחול שהרי מגורשת גמורה היא אצל כל אדם אלא שהתנה עליה כתנאי בעלמא והרי היא כאילו אמר לה הרי את מותרת לכל אדם ורשאה לינשא אפי' לאותו פלוני אלא שאם תנשאי לו הרי את אשתי עד שעת נשואין ומשעת נשואין ואילך אלא שבשעת נשואין אי את אשתי, ואע"ג דמסקינן לקמן דכיון דפסקא פסקא ה"מ היכא דיום א' פוסק לגמרי אבל הכא לא פסקא אלא לענין שאפשר לנשואי אותו פלוני לחול.

ע"ב. כל הנודרת על דעת כעלה היא נודרת. ואפי' התנהא בפירוש שלא יהא רשאי הבעל להפר כיון שרוב הפעמים נודרת על דעת כעלה לא נתנה תורה דכריה לשעורין ונתנה רשות לבעל להפר כל נודריה.

ע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות. פ"י כגון דאמר לבית זה שהוא של אביך שהיא אסורה בו לעולם, דאי לבית אביך סתמא קאמר ה"ז כריתות כיון דאם מת אביה מותרת בו כדאיתא בנדרים (מ"ו א') וכבר כתבתי זה למעלה.

כל ימי חיי וחי פלוני ה"ז כריתות. פ"י כיון שיש לה שעה שהיא עומדת שלא כתנאי, וה"ה דאי אמר ע"מ שלא תנשאי לאיש פלוני לעולם שהיא מגורשת למאן דשרי בע"מ דכי מיית ההוא פלוני הא מיבטל תנאיה, וזה שלא כדברי הרמב"ם ז"ל שכתב ה"ז גיטך ע"מ שלא תנשאי לפלוני אינו גט הא למה זה דומה לאומר לה ע"מ שלא תשתי יין לעולם או שלא תלכי לבית אביך לעולם, ונראה שדעתו לומר שכיון שלא תנשא לו כל ימי חייו ונשואין לאחר מיתה אי אפשר כתנאי שלעולם הוא, ואין זה מחזור דהא ודאי ע"מ דמורו ביה רבנן כחזין דשרי ר"א וכיון דחזין ודאי לעולם הוא ע"מ נמי לעולם הוא וש"מ דמאן דשרי אפי' בע"מ שלא תנשאי לעולם שרי.

דף פ"ד ע"א. בתר דבעיא הדר פשטא בין לר"א בין לרבנן כיון דפסקא פסקא. וכתב הרא"ה דל דמהא שמעינן שהנחת קרקע לחבירו גוף ופירות יום א' שזכה מקבל בקרקע לעולם דהא אסיקנא דכיון דפסקא פסקא, ודאמרין לקמן דאתקין רב בגיטא לאפוקי מדבצא מיניה רבא מר"ג לאו משום דלית הלכתא הכי אלא כדי שלא יוציאו לעז על הגט שיאמרו שלא נתגרשה אלא ליום א', ודכותה נמי תקין רב מיומא דנן לאפוקי מדרי' יוסי אע"ג דרב כר"י ס"ל כדאיתא בפ' מי שאחזו, ומיהו כיון דתקין רב הכי כל היכא דלא כתב ביה הכי אינה מגורשת גמורה ובמקום יבם חולצת, ומיהו אם נשאת משמע דלא תצא דמשום גזרה לא מפיקין לה כדאמרין בסמוך.

ע"מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי ה"ז גט ואם לאו אינו גט ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאבין אין חוששין שמא נבעלה להם. פרש"י ז"ל אין חוששין שמא תבעל להם ודוקא באבא ולאבין הוא דלא חיישינן אבל בפלוני חיישינן, נראה שדעתו ז"ל שאפילו כתנאי שהוא כשב ואל תעשה שאין מתירין לה לינשא עד שיבא זמן שא"א שיתבטל התנאי, אבל הרמב"ם ז"ל פ"י הלשון כפשוטו דה"ק שאע"פ שנתיחדה עמהם אין חוששין שמא נבעלה להם ואע"פ שבא הבעל וערער שעברה על תנאה אין חוששין לו דכל תנאי שהוא כשב ואל תעשה היא נאמנת שלא עברה על תנאה ואיהו לא מהימן עד שיביא ראיה, אבל כתנאי שהוא בקום עשה צריכה היא להביא ראיה שקיימה תנאה ומש"ה קתני בע"מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי ה"ז גט ואם לאו אינו גט, והאי דנקט ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאבין ה"ה נמי בע"מ שלא תבעלי לפלוני שאין חוששין שמא נבעלה, ולא נקט לאבא ולאבין אלא משום דיוקא דע"מ שתבעלי לאבא ולאבין לא קתני לאשמועינן דהוי כמפליגה בדברים, אי"נ דס"ל להאי תנא דע"מ שלא תבעלי לפלוני לא הוי גיטא כלל וכרבנן דפליגי עליה דר"א בין כחזין בין בע"מ.

לרבא כלל לאחויי אבא ואבין כזה למעוטי בשר חזיר. וק"ל כותיה הילכך אי אמר לה ע"מ שתבעלי לאבא ולאבין כיון שהוא אסור חמור אע"פ שלא נתקיים התנאי ה"ז גט שאינו אלא כמפליגה בדברים, ואי אמר ע"מ שתבעלי לאבא ולאבין כל זמן שלא עברה על תנאה הוי גיטא דלא הוי שיוור, אבל אי עברה על תנאה ודאי אינה מגורשת.

מלואים

הלכות קדושין סימן כח

אבני

קמב

נמי כי אמר שדי נתונה לך עד שאעלה לירושלים מכי עלה לירושלים פקע זכותיה עכ"ל והיינו דאפילו לבר פדא דסבירא ליה שם דקדושה לא פקעה בכדי אבל דיני ממונות פקעה בכדי.

ותמהני במה שכתב הרא"ה כיון דפסקה פסקה דאם כן הא דפליגי בנדרים שם עולא ובר פדא דעולא סבירא ליה קדושת דמים פקעה בכדי ובאומר עד שיקצצו לאחר [שנקצצו] שוב אינו פודה, הא כיון דפסקה פסקה אפילו בדיני ממונות ואפילו בר פדא דסבירא ליה לאחר שיקצצו נמי פודה אינו אלא משום דסבירא ליה קדושה לא פקעה בכדי ומשמע דדינא ממונות פקעה בכדי.

ונראה בטעמא דהרא"ה דסבירא ליה דכשם באומר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי כיון דפסקה פסקה היינו כיון דכבר נפקא מרשות הבעל שוב אינה נכנסת לרשותו והכי נמי בנותן קרקע לחבירו גוף ופירות יום אחד זוכה מקבל בקרקע לעולם דכיון שיצאה הקרקע מרשות [הבעל] [הבעלים] ליום אחד שוב אינו נכנס לרשות [הבעלים כ"ט] ואם כן ממילא זוכה מקבל המתנה בתורת הפקד (כיון דלית ליה בעלים אבל בהקדש אע"ג דיצאה מרשות הבעלים להקדש לשעה, אינו נעשה הקדש דמאן זוכה אותו אחר כך להקדש וכיון דלא הקדישו אלא לזמן נהי דיצאה מרשות בעלים אבל דהקדש תו אינו אלא לבר פדא דסבירא ליה קדושה לא פקעה בכדי אם כן הוי ליה הקדש על ידי תחלת ההקדש ועיין מה שכתבתי בקצות החושן (סימן ר' ס"ק א') דאין חצר להקדש ודו"ק היטב.

והאי דנכסי לך ואחר כך לפרק דאם שייר ראשון זוכה שני דמינה מביא הר"ן ראייה בנדרים דפקע זכותיה דראשון בכדי התם משום דכי יהיב לראשון יהיב נמי לשני אם יהיה שיור מראשון אבל לנפשיה לא מצי משייר כיון דכבר פסקה רשותא דנותן ואכתי צ"ע.

והא דמהני הפקר לזמן ליום א' לשבת אחת לחודש לשנה כדאייתא בנדרים (מ"ד ע"א) ולא אמרינן כיון דפסקה פסקה, דהתם כיון דכל זמן שלא זכה בה אחר יכול לחזור בו כדאייתא שם בנדרים ובטור וש"ע חושן משפט (סימן ע"ג) אם כן עדיין לא יצאה מרשות מפקיר כיון דיכול לחזור בו ודו"ק.

אלא דלפי זה אם יפקיר לזמן הפקר גמור שלא יוכל לחזור וכגון לאיסור שבת דמפקיר לזמן ועיין ט"ז אורח חיים סימן רמ"ה אם כן כיון דפסקה פסקה ויוכל אחר לזכות בו לדעת הרא"ה אם לא קדמו הבעלים לזכות בו ודו"ק.

והא דמיייתי הרא"ה דלא מהני קנין הגוף לשעה מהא דלא ליקני אינש לזולתא לינוקא ביומא טבא כו'. נראה לפי מה שכתב בספר המכריע לבעל תוספת רי"ד (דף מ"ג, סימן נ"ד) שם שהעלה דקטן לית ליה זכיה מן התורה אפילו בדעת אחרת מקנה אותו והוא מוסיב לה מהא דאמרינן פרק לולב הגזול (מ"ז ע"ב) לא ליקני אינש לינוקא דינוקא מקני קני אקנוי לא מקני ואם אינו קונה אלא מדרבנן א"כ אקנוי נמי מדרבנן מהני ליה משום פטוטות דמקחן מקח מדרבנן במטלטלין, והוא מפרק לה דהתם מיייר כהאי עובדא דר' גמליאל שהיו שם כמה בני אדם ויוצא בו ונתנו לחבירו וחבירו לחבירו וכולן במתנה על מנת להחזיר ולינוקא כהאי גונא לא ליקני דקטן לאו בר אקנוי הוא ולא יזכה בו הנוטלו מינוקא ע"ש, והיינו דאע"ג דמדרבנן פטוטות מתנתן מתנה אבל מן התורה לא מצי להקנות ואינו יוצא הנוטלו שהוא גדול בקנין דרבנן ועיין מ"ש בס"ק (ל"ג).

ולפי זה לא קשה דליקני ליה עד שיצא בו ולחזור לו ממילא כיון דקטן לאו בר אקנוי הוא איך יזכה בו חבירו מן הקטן כיון דלאו דקטן הוא אחר שעה, ובהאי עובדא דרבן גמליאל צריך להקנותו לחבירו במתנה על מנת להחזיר ועד שעת חזרה מקנה חבירו לחבירו עד שיוחזר לרבן גמליאל ודו"ק, וכבר הארכנו בזה בקצוה"ח שם ע"ש.

אמנם לפי מ"ש דמתנה על מנת להחזיר אינו אלא קנין הגוף לשעה ואחר שעה יוחזר ממילא לבעלים נראה סתירה לזה ממה שכתב הר"ן בחידושי לגיטין פרק המגרש (פ"ג ע"ב) בהא דבעי לה היום אי את אשתי ולמחר את אשתי בתר דבעי הדר פשטיה כיון דפסקה פסקה וכתב שם הר"ן ז"ל וכתב הרא"ה ז"ל דמהא שמעינן שהנותן קרקע לחבירו גוף ופירות יום אחד שזכה מקבל בקרקע לעולם דהא אסיקנא כיון דפסקה פסקה עכ"ל (כ"ח). ולפי זה לא משכחת כלל מתנה לזמן בגוף ופירות לשעה כיון דפסקה פסקה.

אמנם נראה דהאי סברא משמיה דהרא"ה הוא דכתבו אבל הר"ן לא סבר לה דבנדרים (דף כ"ט) [כ"ח ע"ב] בהא דתנן נטיעות אלו קרבן עד שיקצצו עולא אמר כיון שנקצצו שוב אין פודן, ועיין שם בר"ן שכתב ז"ל ואפילו הכי דוקא בהקדש הוא דאמר הכי משום דקדושה לא פקעה בכדי אבל דיני ממונות כיון דודאי זכיה דממונא פקע בכדי וכדאמרינן (ב"ב קל"ז ע"א) נכסי לך ואחר כך לפלוני אין לשני אלא מה ששייר ראשון וממה ששייר ראשון מיהא אית ליה דפקעה זכותיה דראשון בכדי הכי

אבן ישראל

כרימות שמה נכרתת ממנו לעולם, הלכך שזי אינה נכנסת לרשותו, משא"כ בקרקע. (ל) צ"ע דא"כ צעני כונה לקנות אח"כ, והכונה שנמכרין לפני כן אינה מועילה עכשיו, דנמכרילה נמכרין לשם קניית מתנה ועכשיו הפקר הוא.

כח) בביאור שיטות הראשונים צענין קנין לזמן וצענין קנין דפסקה פסקה, עיין אבן ישראל שו"ת חלק ח' סימן ק"ג מש"כ בזה בארוכה. [הוצא צמלואים נסוף הספר]. כט) צ"ע איך מצי למילף קנין קרקע מגירושין, דהתם צענין

ליום אחד גוף ופירות, דהיינו שבתוך היום תהא קנויה לו לעולם, דהוא קנין הגוף, אלא שמחנה שלאחר היום יהא נפקע הקנין, תנאו בטל, כיון דהלוקח קנה אותה שעה אחת קנין הגוף לעולם, לא יתבטל קנינו בכדי:

(ו) וזה כונת הר"ן לענין קידושין, דאילו היה אפשר להיות קנין פירות באשה, אז היינו מפרשים כונת המקדש לזמן כמו צמור לזמן, דגם בתוך הזמן אינו קנין לו לעולם, אבל כיון דקנין פירות באשה לא אשכחן, א"כ על כרחך כונת המקדש, שבתוך הזמן תהא מקודשת לעולם, ואחר הזמן יתבטלו הקידושין מאליהן, ומשום"ה לא נפקע בלא גט, דכיון דפסקה פסקה, כיון דשעה אחת היתה מקודשת לעולם, ובה"ה ג' גם צמון הדין כמש"כ הרא"ה:

(ז) ובפ"י הרא"ה [נדדים שם] כתב ג"כ הטעם דלא נפקא בלא גט, דכיון דפסקה פסקה, אלא דכתב שם משום דאיתקש הויה ליניאה. וז"ע, דכיון דאינטריך הקישא לגבי קידושין ולא אמרינן כן מסבירא, א"כ מנלן לומר כן בגירושין, דהתם ליכא הקישא, ואי נימא דסבירא היא, א"כ ל"ל הקישא גבי קידושין, והרי הרא"ה למד מגירושין לממון, והתם ליכא הקישא, ומאי שנא קידושין דאינטריך הקישא:

(ח) ונראה כונת הרא"ה, לפי מש"כ בשו"ת הרשב"א ח"ד (סי' פ"ד) דבמינה שלח וציטלו ואח"כ נמלך לציטל הציטול, דבכה"ג לא אמרינן אחי דיבור ומבטל דיבור עיי"ש. והטעם נראה, דהא דאחי דיבור ומבטל דיבור, אינו אלא מכאן ולהבא ולא למפרע, וא"כ בשלמא כשמינה שלח אפשר לציטלו מכאן ולהבא, דאע"ג דעד עכשיו היה שלוחו, מ"מ מכאן ולהבא תתבטל שליחותו, אבל מכיון שנתבטלה השליחות בשעתה, אף אם יתבטל הציטול אח"כ מכאן ולהבא, מ"מ מהיכן יעשה שלוחו כיון שכבר נתבטל. וזהו ג"כ סברת הרא"ה ש לחלק מסבירא בין קידושין לגירושין, דבקדושין אפשר לומר בלאו הקישא, דנהי דיום אחד היתה מקודשת לעולם, מ"מ אחר היום הקידושין נפקעין, כיון דהתנה כן בתחלת הקידושין, אבל בגירושין כיון דנתגרשה שעה אחת לעולם, אף אם יתבטלו הגירושין מכאן ולהבא, מ"מ מהיכן תחזור להיות אשתו בלא קידושין אחרים, ומשום"ה לא צ"י קרא בגירושין, אבל בקידושין אינטריך למילפיה מהקישא, דאי מסבירא הו"א דלאחר הזמן יתבטלו הקידושין מכאן ולהבא. ואע"ג דלא אחי דיבור ומבטל מעשה, היינו שלאחר שכבר חלה המעשה לא יוכל אח"כ לציטלה, אבל הכא, שהתנה כן בשעת עשיית המעשה שמתבטל לאחר זמן, מהני תנאו [ואחד החכמים הקשה ע"ז מש"כ בשו"ת הרא"ה [בבא ג"ה סי' ט'] דאי לאו קרא דבני גד ובני ראובן לא היה מועיל שום תנאי, משום דלא אחי דיבור ומבטל מעשה, אף שהתנה בעת עשיית המעשה. ושם

בר פדא דפקע בכדי. וכן מצינו חילוק בין קדו"ד לקדושת צה"ב, דבמקדש זכר לדמיו קדוש קדוה"ג מדאורייתא, ואילו במתפסים תמים לצה"ב הוי תקנתא דרבנן דלא י"א מידי מוצח לעולם, כמש"כ תוס' זכחים (נ"ט ע"ב) וגיטין [נ"ח ע"ב ד"ה גופיה], וכ"כ שם [גיטין] הרשב"א.

ובזה היה מיושז קושיא הנ"ל, דבתרנגולת שמרדה, וכן בשדה מקנה, מיירי בקדושת צה"ב. אבל באמת אכתי לא יתיישב צוה, דודאי בשדה מקנה, גם אם יקדישה קדו"ד למוצח, ג"כ תחזור לצעלים הראשונים, וכן לענין צע"ה, גם קדו"ד למוצח אינה מפקעת מידי שעבוד, ועל כרחך דגם בקדו"ד הקדושה חלויה בקנין ממון. ועיין במאירי שם בסוגיא [נ"ח ע"ב], דבר פדא איירי גם בקדושת צה"ב. וא"כ הדרא קושיא לדוכתא:

(ג) ובר"ן בסוגיא נדדרים שם [נ"ט ע"א ד"ה אחר] כתב בשם הרשב"א, דאפילו לאצ"י דס"ל בקדושת הגוף דפקע בכדי, מודה בקדושין לזמן דלא נפקא בלא גט, דאי אפשר להיות קנין פירות באשה עיי"ש. ולכאורה אינו מוצן, דאדרבא מהאי טעמא לא יחולו הקידושין כלל, כמו במקדש חוץ מפלוגי [גיטין פ"ב ע"ב] דאינן קידושין כלל, ולא אמרינן כיון דא"א להיות קידושין צשור יחולו הקידושין בלא שיעור:

(ד) ובחידושי הר"ן לגיטין פרק המגרש [פ"ד ע"א ד"ה בתר] בזה דאמרינן שם גבי גט כיון דפסקה פסקה, כתב בשם הרא"ה דמכאן נלמד לדיני ממונות, שהאומר לחצירו שדי קנויה לך ליום אחד גוף ופירות קנה לעולם, דכיון דפסקה פסקה. וצאנני מילואים [סי' כ"ח ס"ק ג'] הקשה ע"ז ממ"ש הר"ן נדדרים שם [נ"ט ע"א] — וכן הוא שם בחידושי הרשב"א [בע"ב] — דקנין ממון לכו"ע ודאי פקע בכדי, והאומר לחצירו שדי קנויה לך עד שאלעה לירושלים, מכי עלה לירושלים פקע קנינו, ולא אמרינן כיון דפסקה פסקה:

(ה) ונראה ציבור דברי הרא"ה, דיטען שני אופני קנין לזמן: (א) שגם בתוך הזמן אין קנינו אלא לזמן, וזה הוי קנין פירות, כמש"כ הר"ן שם דקנין לזמן אינו אלא קנין פירות, ובכה"ג לא שייך לומר כיון דפסקה פסקה. (ב) קנין לזמן, שבתוך הזמן יהיה לו קנין לעולם, אלא שאחרי כלות הזמן יהא הקנין נפקע, בזה אמרינן כיון דפסקה פסקה, כיון דשעה אחת היה שלו לעולם. והא דאמרינן גבי גט פסקה, מיירי בכה"ג שליוס אחד תהא מגורשת לעולם ואח"כ יתבטלו הגירושין, אבל אם יגרשנה ליום אחד, שגם בתוך היום לא תהא מגורשת אלא לאחר יום, אין זה גט כלל, דלא הוי כריתות, וגם דזה אינו אלא קנין פירות דלא שייך באשה כלל, לא בקידושין ולא בגירושין. ומה למד הרא"ה דה"ה צמון, אם יאמר שדי קנויה לך

יש לחלק, דהתם ע"י ציטול התנאי המעשה מתבטלת לגמרי, אבל הכא הקידושין חלין עד הזמן מיהת, ועדיין ע"ע א*]:

(ט) ובה שלמד הרא"ה מגט לממון, אף דהתם ליכא הקישא, הוא ג"כ מטעם הנ"ל, דכיון שיצאה שעה אחת מרשות הצעלים לעולם, מהיכן תחזור להיות שלו, וכיון שאינה חוזרת לבעלים הראשונים, ממילא נשארת ציד המקבל, כמצואר ס"פ יש נוחלין [ב"ב קל"ז ע"ב] גבי נכסי לך ואחר כך לפלוני ואחרי אחר כך לפלוני, מת שני בחיי ראשון יחזרו נכסים ליורשי ראשון, למ"ד קנין פירות כקנין הגוף עיי"ש. אלא דאדרבא משם קשה על הרא"ה, דהא אם לא מת שני קנה השני אחרי הראשון, ולא אמרינן כיון דפסקה אצל הראשון פסקה, (ומ"ע) [ומאי שנא] אחר כך לפלוני מאחר כך לעצמי. ובחי' הרמב"ן שם [קל"ז ע"ב] מצואר דהשני זוכה מהראשון ולא מהנחמן, ומשום"ה יכול הראשון למוכרה לגמרי, דקיי"ל כרשב"ג דאין לשני אלא מה ששייר ראשון, ועיי"ש שכתב דה"ה באומר נכסי לך לעשר שנים ואחר כך לפלוני, מהניא מכירת הראשון, ומ"מ אם לא מכר קנה השני, ולא אמרינן כיון דפסקה פסקה אצל הראשון, וי"ע רב:

(י) אבל מדברי הר"ן משמע דגם בקידושין אמרינן הכי מסבירא ולא מהקישא, דגם בקידושין שייך לומר פסקה מסבירא, ולא אינטריך הקישא להכי. והיינו טעמא דאביי [נדרים כ"ט ע"א] דמחלק בין קידושין לקדושת מוצא, דבהקדש אפשר להיות לזמן, אבל בקידושין על כרחך הכונה שבחן הזמן יחולו לעולם. אלא דלכאורה קשה, דהא רב המנונא ורבא [שם] לא מפלגי בין קידושין להקדש, דמדמי לה אהדדי, ומנ"ל לחדש מדעת עצמנו ולומר דאביי פליג עלייהו בזה ומחלק בין קידושין להקדש. אבל המעיין בחי' הרשב"א [שם כ"ט ע"ב] יראה, דאדרבא בזה כו"ע ס"ל כאביי דבקידושין א"א להיות לזמן, ועל כרחך הכונה דבחן הזמן תהיה מקודשת לעולם, אלא דרב המנונא ורבא ס"ל גם בהקדש מוצא כן, דא"א להיות קדוה"ג לזמן, וע"כ בחן הזמן קדוש לעולם, ומשום"ה אמרינן כיון דפסקה פסקה, ואביי ס"ל דקדוה"ג אינו דומה לקידושין, אלא לממון, דכמו דבממון אפשר להיות לזמן, דהוא קנין פירות, היינו דגם בחן הזמן אינו קנוי אלא לזמן, ה"נ בקדוה"ג למוצא [אלא דקשה לפי"ו, דאין אפשר להקריצה למוצא, כיון דאין להקדש זה אלא קנין פירות, וקנין הגוף שייך להדיקו. וצויתר קשה לפי"מ דמשמע מרש"י פרק אע"פ (וכתובות נ"ט ע"ב ד"ה הקדשו) דאי לאו דהקדש מפיקע מידי שעבוד, היה פסול למוצא משום גזול עיי"ש היטב, וא"כ כ"ש הכא, וי"ע].

ובבבב"ד מודו כו"ע דאפשר להיות קנין לזמן כמו בממון, ומשום"ה ס"ל דקדו"ד פקעה בכדי. ולפי"ו הא דמוקי בגמ' בבבב"ד הא דקתני שור זה עולה כל ל' יום ולאחר ל' יום שלמים, אם יפדה אותו בחוך ל', לא תחול קדושת עולה על הפדיון אלא עד ל' יום, ולאחר ל' יום תחול על הפדיון קדושת שלמים, דהפדיון מכה קדושה ראשונה הוא בא, ולא עדיף ממנו, כיון דגם בחוך הזמן לא חלה קדושת דמי עולה אלא לזמן, א"א שיהא הפדיון נתפס בקדושת דמי עולה לעולם. וכן הוא ברמב"ם (פט"ו ממעשה הקרבנות ה"ז), שאם הקריבו לאחר ל', מביא כמו שגדל, אף שפדהו חוך ל' יום עיי"ש.

ובר פדא ס"ל, דגם הקדש דמים דומה לקדושי אשה בזה דא"א להיות בו קנין לזמן דהוא קנין פירות, וכשמקדיש לזמן, על כרחך הכונה שבחן הזמן יהיה קדוש לעולם, ומשום"ה אמרינן כיון דפסקה פסקה:

(יא) ולפי"ו לא קשה לזר פדא מתרגולת שמרדה, דגם זר פדא מודה דהיכא דנפקע קנין הממון בטלה הקדושה מאליה, אבל במקדיש לזמן, ס"ל לזר פדא דגם קנין הממון לא פקע, דכיון דפסקה פסקה, כמש"כ הרא"ה גם לענין ממון, אבל היכא שקנין הממון פקע, כמו בתרגולת שמרדה, וכן ע"י גביית בע"מ מהקדש, וכן בשדה מקנה שלא היה לו כח להקדיש בחוך הזמן לעולם, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו, כמפורש במשנה דערכין (דף כ"ו ע"ב) [נ"ק], דהתינח ציובל שני, דגם הוא אין לו אלא לזמן, אבל ציובל ראשון, דהוא יש לו לעולם, וא"כ ההקדש חל לעולם, א"כ כמה יפקע אח"כ, כיון דאצל הקדש ליכא הדין יוצל, וצבה"ג לא אמרינן כיון דפסקה פסקה. אלא דקשה לפי"ו, דאין תחול כלל קדושה בשדה מקנה, דהא לזר פדא אמרינן דהקדש דומה לקדושי אשה, דא"א להיות לזמן אלא א"כ שבחן הזמן תחול לעולם, ואף דגוה"כ הוא דאפשר להקדיש שדה מקנה, מ"מ נילף מינה שאפשר להיות הקדש לזמן, וי"ע:

(יב) אבל צפי' הרא"ש בנדרים שם כתב שאם לא נמכר חוך ל', לאחר ל' ימכר ויביא בדמיו שלמים, ומשמע להדיא שאם נמכר חוך ל' ימכרו הדמים בקדושת עולה לעולם, לא כדעת הרמב"ם. ועל כרחך ז"ל שבחן ל' היה קדוש לעולם בקדושת דמי עולה, ומשום"ה כשפדאו בחוך ל' נתפס הפדיון בקדושת עולה לעולם, ומ"מ אם לא פדאו בחוך ל', פקעה קדושת עולה לאחר ל', ומוכח מזה דלא אמרינן כיון דפסקה, שלא כדעת הרא"ה. וכן מוכח עוד שהרא"ש חולק על הרא"ה, ממש"כ לקמן (דף מ"ד ע"א) במפקיר לזמן, שאחר הזמן הזה, אם לא יוכה בו אדם, תהא שלו כבתחילה, ומשמע דאם זכה בו אדם בחוך הזמן לא

שטר משא"כ התם כשהשטר אצל הלוקח יש בו כח שטר ולכך כשמחזירו למוכר חזרה מתנתו כמו במכירת שט"ח ודו"ק.

דף כט.

(א) א"ל רב המנונא קדושה שבהן להיכן הלכה וכו' - בר"ן (לפני ד"ה וכו') מבואר דכ"ז דוקא בהקדש אבל זכית ממון ודאי פקע בכדי וכדאשכחן בנכסי לך ואחריך לפלוני וכו', ובאב"מ (כח, נג) הקשה דבגמ' בגיטין פג: איתא דהמגרש את אשתו ואומר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי ה"ז מגורשת לעולם דכיון דפסקה פסקה ובח"י הר"ן שם כתב בשם הרא"ה (וכ"כ הריטב"א שם) דה"ה במקנה שדה לחבירו גוף ופירות יום אחד זוכה המקבל בקרקע לעולם וע"ש באב"מ שהאריך בענין זה וצ"ע.

ובקובה"ע (נו, ה) כתב דיש שני סוגי קנין לזמן דיש קנין לזמן שגם בתוך הזמן אין קנינו אלא לזמן וזה הוי רק קנין פירות (וכמש"כ הר"ן [ד"ה אמר] דכל קנין שאינו עולמית מיקרי קנין פירות) ובהכי איירי סוגיין וע"ז כתב הר"ן דבדיני ממונות ודאי מהני, אולם יש קנין לזמן שבתוך הזמן הוא קנוי לו לגמרי ורק אח"כ הקנין פוקע ובהכי איירי הסוגיא בגיטין [דהא גבי גט אשה א"א לגרש ליום אחד באופן שגם באותו היום לא תהא מגורשת לעולם דכה"ג אי"ז כריתות וגם דזה אינו אלא קנין פירות ולא שייך כן באשה כלל] ומשו"ה אמרינן כיון דפסקה פסקה וע"ז כתב הרא"ה דה"ה בדיני ממונות אמרינן בכה"ג פסקה פסקה, ועי' במערכת הקנינים (פ"י) שהאריך טובא בזה, (מיהו בהא דמהני אחריך ע"כ צ"ל דיש לראשון קנין גמור דהא מבואר בב"ב קלז. דאם הראשון מכר אין לשני אלא מה ששייר ראשון [ואם לראשון יש רק קנין לזמן א"כ נימא מה מכר ראשון לשני וכו'] וצ"ל דאע"פ דנתן לראשון קנין לעולם מ"מ נתן לשני זכות להפקיע את קנינו של הראשון וכ"כ הגרש"ש במערכת הקנינים פ"ט והארכנו בזה בסוגיא בב"ב שם, וע"ע בסמוך אות ה).

וע"ש בקובה"ע (אות א-ב וי-יא) שכתב דהא דס"ל לבר פדא דקדו"ד לא פקע בכדי אי"ז משום שאי אפשר שיפקע בכדי דהא מצינו בחולין קלט. דתרנגולת שמרדה פקעה קדושתה וכתבו הראשונים שם דכיון דנפקע קנין ההקדש ממילא פקעה הקדושה וכן מצינו בשדה מקנה דחוזרת לבעלים ביובל ופוקעת הקדושה בכדי והתוס' בגיטין מ: הוכיחו מהתם דשעבוד מפקיע קדושת דמים (דכיון שפוקע קנין ההקדש פוקעת הקדושה), אלא סברת רב המנונא הוא (וכ"מ ברשב"א בסמוך כט:) דא"א להקדיש הקדש לזמן וכמו בקדושין דא"א לקדש ליום אחד [כיון דהוי רק קנין פירות ולא מהני באשה וכמש"כ הר"ן בסמוך] וע"כ הוא צריך להקדישו לגמרי בתוך אותו זמן וממילא אמרינן פסקה פסקה ואביי סובר דאף קדוה"ג אפשר להקדיש לזמן ולא דמי לקדושין, ועי' בסמוך אות ב שיבואר דעת הרא"ש בסוגיין, (ובאב"מ [לא, כב] מבואר דסברת רב המנונא דקדושה לא פקעה הוא משום דאמרינן פשטה וכדאשכחן בקדושין ז. אך הקשה ע"ז דבגמ' שם מבואר דהיכא דדעת אחרת מקנה לא אמרינן פשטה ועי' בקובה"ע [שם אות יד-טו] מה שיישב [והארכנו בזה בקדושין שם באות טו], ועי' בסמוך אות ה ביאור נוסף בדעת רב המנונא).

(ב) א"ל רבא מי קא מדמית קדושת דמים לקדושת הגוף וכו' - עי' בקה"י (מעילה ס"א) שביאר דקדו"ד שיסוד קדושתו מחמת דהוי ממון הקדש פקע בכדי משום דעניני וקניני ממון נעשים לזמן ופקע אח"כ וממילא גם הקדושה פוקעת משא"כ קדוה"ג אין הקדושה תלוי בממון וקדושה א"א להחיל לזמן, (וע"ע לקמן מו: אות ט).

א"ל אביי וקדושת הגוף לא פקעה בכדי וכו' - עי' בר"ן דבפרושו הראשון כתב דלאביי ה"ה באשה מהני קדושין לזמן ופקע בכדי (ועי' בקוב"ש [קדושין אות מה] שכתב דבכה"ג אחר הזמן תהיה מותרת לקרוביו וכמו"כ מותרת לכהן גדול ואין בה איסור אלמנה אך דן בכה"ג שנתגרשה

בתוך הזמן אם אסורה לכהן משום גרושה), ובפירושו השני כתב דבקדושי אשה אביי מודה דלא פקע בכדי משום דכל קנין שאינו עולמית הוי רק קנין פירות ולא מצינו קנין פירות באשה וע"כ דמקדשה עכשיו לגמרי וא"כ תו לא פקע, וע"ע ברשב"א בסמוך כט: מה שביאר.

אולם הרא"ש ותוס' כתבו דהא דפשיטא לגמ' דקדושין לזמן חל לעולם הוא משום דהוקש לגט ובגט אמרינן פסקה פסקה ומגורשת לעולם, ועי' בקוב"ש (קדושין אות נ-נא) שכתב דלכאור זה דלא כהרא"ה (הנ"ל אות א) דיליף מגט לדיני ממונות דאמרינן פסקה פסקה דהא הרא"ש הוצרך למילף קדושין מגרושין בהיקש ולא יליף מסברא, אך הקשה מ"ט פשיטא לגמ' מסברא דבגרושין אמרינן פסקה פסקה ולא פשיטא ליה הכי לענין קדושין ועוד דאיך יליף רב המנונא הקדש מקדושין הא הקדש לא איתקש לגרושין (וכתב דע"ז י"ל כמש"כ הרא"ש לעיל ו: דקדושין דומה להקדש דאסר לה אכו"ע), וכתב דאפשר דהרא"ש בא לפרש רק מנין פשיטא לרב המנונא דמקודשת לעולם אבל טעם הדין הוא מסברא דלא פקע בכדי וא"כ ה"ה בהקדש ובדיני ממונות, ועוד כתב (וכ"כ הקובה"ע נו, ח) דהרא"ש סובר דבקדושין שפיר היה אפ"ל דהויא אשתו ליום אחד אבל בגט כיון דנתגרשה ממנו שעה אחת איך תחזור להיות אשתו ומשונה צריך למילף קדושין מגרושין (וע"ש שכתב דאפשר שזהו ג"כ סברת הרא"ה דאם מכר שדהו ליום אחד אינו חוזר להיות שלו, וע"ש שהוכיח דהרא"ש חולק על הרא"ה), ועי' בקר"א שתמה על הרא"ש והתוס' איך שייך למילף קדושין מגרושין הא התם אחר שנתגרשה א"א שתחזור להיות אשתו וע"כ דמגורשת לעולם משא"כ בקדושין אפשר שהיא מקודשת רק לזמן כמו שאמר.

ג) ר"ן ד"ה וכי - ותירץ דה"מ בקונם פרטי וכו' אבל קונם כללי וכו' - משמע בר"ן דהא דקונם כללי לא פקע בכדי הוא רק לר"מ דס"ל לקמן לה. דאלים למיתפס פדיוניה כהקדש אבל לרבנן דאין לו פדיון אה"נ דפקע בכדי, אבל בריטב"א משמע דגם לרבנן לא פקע בכדי כיון שנאסר על כל העולם וע"ש במגיה מש"כ בזה.

בא"ד - עי' בקר"א שכתב דמשמע מהר"ן דאם אמר קונם ישראל נהנין לי עד הפסח אסורים לעולם כיון דהוי קונם כללי אך כתב דנראה דדוקא בנטיעות שייך קונם כללי והווי כהקדש ולא כשאוסר את הנאתו על כל העולם דא"א שיחול בגופו קדושה, וע"ע בריטב"א שהקשה מהא דתנן לקמן ס. קונם יין שאני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך ותירץ דבכה"ג שלא אוסר יין מסוים אלא כל יין שבעולם לא חל על ע"ז קדושה כמו בנודר בדבר מסוים (וע"ש עוד שהקשה מדתנן קונם ביתך שאני נכנס מת או מכרו מותר ותירץ דרק בקונם כללי אמרינן דלא פקע בכדי ולא בקונם פרטי, ולכאור קושייתו צע"ג דבכה"ג שאמר קונם ביתך א"כ אסרו רק מחמת שהוא ביתו וכשמת או מכרו וכבר אי"ז ביתו אין סיבה שיאסר ואי"ז נחשב דפקע בכדי ומה"ט לא הוקשה לר"ן מדתנן לקמן נב: דהנודר מענבים מותר ביין ואע"פ שהיין יצא מהענבים כיון שהוא אסר על עצמו ענבים ולא יין [מיהו לריטב"א לק"מ מנודר מן הענבים כיון דהתם לא אסר דבר מסוים]].

ד) ר"ן ד"ה אמר ליה אביי - עי' משנ"ת באות ב, והנה לפמש"כ הר"ן דכל קדושה לזמן הוי רק קנין פירות יל"ע בכה"ג שהקדיש קדוה"ג לזמן אם אפשר להקריבו ע"ג המזבח, וברא"ש ובתוס' מבואר דיכול להקריבה ועי' בקר"א שביאר דבכה"ג שמקריבה חלה עליה קדוה"ג גמורה דהא לא יהיה בה עוד קדושה אחרת והביא דבירושלמי איכא מ"ד דאם מעל בקרבן תוך ל' יום הוי מעילה רק אם יקריבה לבסוף, וע"ע בסמוך אות ה.

בא"ד ויש לזה הוכחה בירושלמי וכו' - בהמשך דברי הירושלמי שם (הובא בר"ן בקדושין כג: מדפי הרי"ף) מבואר דהא דבקידישה לשלושים יום היא מקודשת הוא דוקא בקידושי כסף ולא בקידושי שטר דקדושי שטר ילפינן מגרושין דלא מהני משום דאי"ז כריתות, ועי' בר"ן בקדושין (שם) שכתב דהירושלמי לא אתיא כמסקנת הגמ' בגיטין דאמרינן כיון דפסקה פסקה

ליה להרמב"ם ז"ל דלא כרב נחמן דאמר כיון דפסקא פסקא, ואפ"ה משמע הכא דס"ל לרבא דהיום את אשתי כו' [ולמחר אי את אשתי] הוי קדושין ולא נפקא בלא גיטא [כקושיית רב המנונא] ועיין במל"מ ז"ל (פ"ו) [פ"ז] מהלכות אישות ה"י:

ר"ן בד"ה וכי קדושה שבהן כו'. וכתב לחלק בין קונם כללי לקונם פרטי, דקונם כללי ג"כ לא פקע בכדי. ולפ"ז אם אמר קונם ישראל נהנים לי עד הפסח אסור לעולם כיון דהוי קונם כללי. ולי נראה דדוקא בגוונא דמתניתין דאמר נטיעות האלו קרבן הוא דיש לומר קדושה שבהן להיכן הלכה משום דחלה קדושה עלייהו כהקדש גמור לרבי מאיר, אבל אמר קונם ישראל נהנין לי היינו שאוסר הנאתו על כל ישראל, בכה"ג לא שייך למימר דקדושה חלה עליו לענין מעילה ופדיון ואין כאן אלא איסור בעלמא ואין האיסור חל אלא על זמן שאסר. ועיין במל"מ ז"ל בפ"ד מהלכות מעילה הלכה ט' (ד"ה עוד נסתפקת). ועיין בפרק בכל מערבין (עירובין ל"ו ע"א) גבי ככר זו היום [חול ולמחר קדש]:

גמרא אמר ליה אבבי וקדושת הגוף לא פקעה בכדי והתניא שור זה עולה שלשים יום ולאחר שלשים יום שלמים, לאחר שלשים יום שלמים, אלמא דקדושת הגוף נמי פקעה בכדי, היכא דאינו מקדיש אלא לזמן. וכתב הר"ן ז"ל (ד"ה אמר ליה) דאפשר דס"ל לאבבי דבאשה נמי נפקא בלא גיטא. ולא משמע כן מדלא אשכחן אשה יוצאה בלא גט אלא בקדושי טעות כדאיתא ביבמות (מתני' דף צ"ד ע"א, צ"ו ע"א). וכן מהא דאיצטריך קרא דמיתת הבעל מתיר (בקידושין י"ג ע"ב), נמי משמע דאין לאשה יציאה בלא גט, דאי לאו הכי הא ודאי לא קידשה אלא לימי חייו, ולמה תהא אסורה לאחר מיתה. וכן משמע מהא דפרין רב חסדא בריש האומר (נ"ט ע"ב) קדושי שני במאי פקעי ע"ש. ולשיטתו [ב] פרק האומר (שהבאנו לעיל בד"ה אלא) הוי מצי למימר דאבבי ס"ל דלא הוי קדושין כלל כמו בגרושין.

וכתב הוא ז"ל לחלק בין קדושת הגוף דעולה לקנין הגוף דאשה משום דכל קנין לזמן אינו אלא קנין פירות, ובהקדש דאשכחן קדושת דמים ה"ה דאשכחן קדושת הגוף לזמן, דנ"ה דלא הוי אלא קדושת דמים הרי מצינו קדושת דמים בהקדש, אבל באשה קנין דמים באשה לא אשכחן ואי אפשר שתהיה אשתו לזמן

גיטא, אבל הא פשיטא לן דמה שאמר למחר את אשתי לאו כלום הוא דבמה תתקדש לו למחר וכיון דפסקא פסקא, והכא גבי קדושין הוי איפכא, דפשיטא לן דקדושין חלין, ולמחר הוא דמספקא לן אי פקעי קדושין בכדי ונפקא בלא גט, או דלא פקעי הקדושין בכדי, והיכי שייך למימר בזה דאיתקש הויה ליציאה, דהתם ודאי פסקא דבמה יחולו קדושין (שנים) [שניים] כיון דכבר פטרה, אבל הכא כיון דלא קדשה אלא לזמן אפשר [ד]אח"כ פקע קנינו ממילא. ועוד אי מהיקשא דיוצאה והיתה ילפינן, א"כ היכי פריך מינה לקדושת הגוף דלא פקעה בכדי דלמא אשה שאני דאיתקש לגרושין, אלא ודאי לא שייך היקשא בזה וכנ"ל. ודוקא בחוץ מפלוני (שם פ"ב ע"ב) הוא דמקשינן קדושין לגרושין, וכי היכי דבגרושין אין שיעור ה"נ בקדושין, אבל לענין קדושין לזמן ליכא לאקושי לגרושין ואפילו נימא דהתם לאו גרושין הוא משום דלאו כריתות הוא מ"מ גבי קדושין שפיר הוי קדושין. וכהאי גוונא כתבו התוס' בקדושין (ז' ע"ב ד"ה חציין) לענין (חציין) [וחציין] בפרוטה (וחציין) [וחציין] בפרוטה דהוי קדושין משום (דפשוטא) [דפשוטא] קדושין (בכולא) [בכולא], אע"ג דבגירושין כהאי גוונא לאו כלום הוא. ועל כרחק הא דפשיטא ליה לרב המנונא דלא נפקא בלא גיטא היינו מסברא בעלמא דלא אשכחן אשה יוצאה בלא גט ושפיר הוי קדושין אפילו אי נימא דבגרושין כהאי גוונא לאו גיטא הוא:

אלא דבירושלמי פרק האומר (קידושין פ"ג ה"א) אמרינן דהרי את מגורשת שלשים יום לא הוי גרושין, וה"ה הרי את מקודשת שלשים יום בשטר לאו קדושין הוא משום דבשטר איתקש הויה ליציאה. וא"כ לשיטת הש"ס דילן (כן מוכח בקידושין מ"א ע"א ובגיטין ע"ח ע"א, ושם פ"ב ע"ב) דכל הקדושין איתקשו ליציאה, בכסף נמי לאו קדושין הוא. ומטעם זה כתב הר"ן ז"ל ריש פרק האומר (דף כ"ג ע"ב בדפי הרי"ף ד"ה האומר) דלשיטת הרמב"ם ז"ל (בפ"ח מהל' גירושין ה"ט) דפסק בגירושין כהאי גוונא [דהיום אי את אשתי ולמחר את אשתי] לאו גרושין הוא ודלא כדפשיט רב נחמן (בגיטין פ"ג ע"ב), ה"ה דבקדושין לאו קדושין הוא. ולענ"ד לא משמע כן בשמעתין, דבהא לא מספקינן דהוי קדושין, אלא דלא נפקא בלא גיטא משום דקדושין לא פקעו בכדי. ועוד לפי מאי דגרסינן (בגיטין פ"ה ע"ב) אתקין רבא בגיטין כו' לעלם לאפוקי מהיום אי את אשתי, דמינה משמע

ידוע וכ"כ הרשב"א ז"ל (ד"ה אלא אי). ולפ"ז קשה קצת מאי פריך אביי לרבא וקדושת הגוף לא פקעה בכדי, דלמא רבא נמי מודה בכה"ג דפקעה בכדי כיון דהוי כמו קדושת דמים, ורבא בקדושת הגוף ממש קאמר דלא פקעה בכדי כמו אשה. ועוד אי כל שלשים יום לא הוי אלא קדושת דמים א"כ היכי מקריבה עולה כיון דאין בה קדושה גמורה. ולזה י"ל כיון דמקריבה עולה ממילא חלה עליה קדושת הגוף גמורה דהא לא יהיה עליה עוד קדושה אחרת.

ובירושלמי (קידושין פ"ג ה"א) פליגי במעילתה כל שלשים יום, (ורבי) [ורבי] יוחנן אמר התם דמעיל[ת]ה ברורה, ור' הילא אמר דמעילתה תלויה, היינו דאם יקריבנה עולה מעל אבל אם לא יקריבנה עולה לא מעל, משמע דלר' הילא קדושתה תלויה ואם הקריבה עולה חלה קדושה עליה למפרע ואם לא הקריבה תוך שלשים ויצתה לחולין למפרע אין קדושתה קדושה גמורה ולא מעל. ולפ"ז יש לחלק בפשיטות בין קדושת הגוף דעולה לאשה, דגבי אשה על כרחך ליכא למימר דתלויה היא בקידושיה, ועל כרחך קדושין גמורין חלין עליה ומשום הכי תו לא פקעי. והא דאיצטריך לחלק בירושלמי (שם) משום דמצינו הקדש יוצא בלא פדיון ולא מצינו אשה יוצאה בלא גט היינו לשיטת ר' יוחנן בעצמו דס"ל דמעילתה ברורה ובעולה ג"כ (חל) [חלה] עליו קדושה גמורה. ואביי דפריך עליה דרבא ובעי למימר דקדושת הגוף נמי פקעה בכדי, על כרחך צ"ל דס"ל כר"י דמעילתה ברורה וחייל עליה קדושת עולה בבירור, דאי לאו הכי לא הוי מוכח מינה דקדושת הגוף פקעה בכדי כיון דהקדושה תלויה ועומדת. ועי' בחידושי שכתבתי שם דקנין לזמן יש בו קנין הגוף ואפילו הכי יש לחלק בין עולה לאשה וכמבואר בדברי הירושלמי (שם) דבהקדש מצינו הקדש יוצא בלא פדיון בשדה מקנה ובאשה לא מצינו יוצאת בלא גט, ואביי דלא מחלק בין קדושת הגוף לקדושת דמים שפיר איכא למילף משדה מקנה אע"ג דלא הוי אלא קדושת דמים. ועיין בשבועות פרק קמא (י' ע"ב) בשמעתא דתמידין שלא הוצרכו לצבור בהא דפריך רב חסדא התם וכי קדושה שבהן להיכן הלכה. ובמעילה דף י"ב (ע"א) גבי קדשים שמתו דפריך רב חסדא נמי הכי ע"ש:

גמרא הכא במאי עסקינן דאמר לדמי. וכתב הר"ן ז"ל (בד"ה הכא) כגון דהוי בעל מום דאפילו תם

אפילו [אמר] לדמי קדוש קדושת הגוף, דקיי"ל המתפס (תרומות) [תמימים] לבדק הבית כו'. ואין זה מדוקדק דמה ענין בדק הבית לכאן הא לדמי עולה הקדיש, ומלתא הוא דאתמר בה (בתמורה י"ט ע"ב) הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף, והא דמתפס תמימים לבדק הבית לא שייכא הכא ומדברנן בעלמא הוא כדאיתא במנחות (ק"א ע"א). והרמב"ם ז"ל בפט"ו מהלכות מעשה הקרבנות (ה"ז) כתב [האומר] דמי פרה זו לעולה כל שלשים יום ולאחר שלשים יום [ל]שלמים אם הקריבן בתוך שלשים יום מביא כמו שנדר ואם הקריבן לאחר שלשים מביא כמו שנדר. וגם עליו הקשה הראב"ד ז"ל מהא דקדוש קדושת הגוף. ותירץ הכ"מ ז"ל (שם בד"ה ולדברי רבינו) דנהי דקדוש [קדושת] הגוף מ"מ כיון דהקדיש לדמיו לא אלים הקדושה כל כך (ופקעי) [ופקעה] בכדי. וי"ל עוד דבכהאי גוונא לא נחתא קדושת הגוף כיון דאמר לאחר לשלמים יום לשלמים. ומה שתירץ התם בשם הר"י קורקוס דלהכי נקיט לה הרמב"ם ז"ל דמי פרה זו דהוי נקבה דאינה ראויה לעולה. לא הבנתי דהא נקבה לעולה נמי חייל עליה קדושת הגוף כדאיתא בתמורה. (שם, המקדיש נקבה לעולתו עושה תמורה) ועוד סיפא [דדברי הרמב"ם אם אמר] דמיה לשלמים כל שלשים יום [ולאחר שלשים יום לעולה דבריו קיימים] מאי איכא למימר אמאי לא קדשי קדושת הגוף. ולפי לשונו של הרמב"ם ז"ל דמי פרה זו לעולה היה נראה דלא הקדיש אלא הדמים ולא הפרה וכמ"ש התוס' בערכין (כ: ד"ה אמר ר' חייא), אלא דהרמב"ם ז"ל לא ס"ל הכי (בפרק ה' מהלכות ערכין וחרמים הלכה י"ד שכתב דמי בהמה זו הקדש וכו'), וגם התוס' ז"ל בערכין דף כ' (שם בסוף ד"ה והא) מסקי דאפילו בכה"ג קדוש קדושת הגוף, ועיין שם מה שכתבתי בחידושי (אין בידינו ספר קדן אורה על ערכין).

ומ"מ נראה דאיכא נפקא מינה בין דברי הרמב"ם ז"ל לפירוש הרא"ש ז"ל, דהרא"ש ז"ל (בשמעתין בד"ה ה"ג) פירש דאמר שור זה קדוש לימכר ולהביא בדמיו עולה ואם לא נמכר תוך שלשים אחר שלשים ימכר לשלמים, משמע דאם נמכר תוך שלשים דמיו עולה לעולם אפילו לאחר שלשים, ולדברי הרמב"ם ז"ל (בהל' מעשה הקרבנות שם) הדמים עצמן תוך שלשים יום עולה ולאחר ל' יום שלמים. והראב"ד ז"ל כתב עליו ואם מכרה תוך שלשים יום כבר חלה קדושת עולה על דמיה ובמה פקעה מינייהו קדושת עולה, לכאורה

(לא) קדושין ס"ג אי בגון דכחז לי לשאחקה כו', וחשיב לשמה כמש"כ חר' יצמח ניצ ב', וגם חשיב נתיב כמה שנותן לידו, ואף למש"כ לעיל סי' ס"א דלא מלי נשחרר לאחר לי דכוי כזכר מתנה מיד רבו, [ועי' חוספי' גיטין פ"ה האומר לשפחתו הילך גט שחרורך מהיום לח"מ כו'] ואף אי מהני ע"י אחרים מ"מ ע"י עלמו לא דכא טעמא דמ"ד בשטר ע"י עלמו אחרים לעיל כ"ג אי משום דגיטו וידו באין כאחד, משא"כ במשחרר לאחר זמן, מ"מ הכא מהני, דבשעה שזכר השטר אינו עבדו, וכדי עבד מקבל גיטו של חברו מיד רבו של חברו כדאמר געיל שם, וכן הא דאמר רש"י גיטין מ"ג ב' כחז עליו אלו הוי גט שחרור ומפרשין לשפחתו ממנו אין לי עסק כך הכס נמי צתק לו אחר מבר דיש לו יד אבל קדם מבר לא מהני כיון דשחרור הוא לאחר זמן ולא שייך גיטו וידו באין כאחד.

(לב) ב' ה"רין בשם הראב"ד כתובות פ"ו ב' דכזה גיטך לאחר לי ומונה בסומטא אפי' לקחתו האשה משם נא מהני דכוי כעלי גיטך מעג"ק, ויש לעי' הא מודה הראב"ד במונה הבט בחזרה בסוף לי וכמש"כ לעיל סי' ס"ק כ"ו, וכתו' יצמח ניצ אי כתבו דלא משגחינן במקום הבט חוץ לי אלא במקומו שנמלא בסוף לי בשעת חלות הקנין וא"כ אם נעלמו בידו בסוף לי למה נא מהני, ואולי כוננו שנעלמו לאחר לי, ועי' ק"מ סי' ק"י סק"ג בשם שיער ר"פ המפקיד דבעינן שיכיר הכסף כג' לי ויום ברשות הראוי לקנין ולי"ט.

(ג) קדושין ס"ג אי לשאחקה כרי עלמך קניו לך מעכשיו, עי' רש"י וריב"ז בשם רמב"ן שאינו יכול לחזור ועי' לעיל סי' ס"ק כ"ז לדנו דאין ד"ו רק דשנצל"ט ונראה דאפי' אח"ל דגם דשצ"ל הדין כן שאם אמר כהדיא שיכא חז"ה הקנין לאחר לי ומעכשיו ועי' הקנין שלא יוכל לחזור, מהני מעכשיו ואינו יכול לחזור, מ"מ אם קדש אשה כהדיא הנאה וקבלה קדושין מאחר חוץ לי מקודשת לשני, וכמו לר"ל לעיל נ"ט אי דאין יכול לחזור מ"מ אם מקודשת לשני פקעו קדושין הראשונים, וכמו בקדושי יעוד לריב"ר לעיל י"ט ב' שמקודשת לשני אפי' שאינו יכול לחזור, ואפשר שכל דברי הראשונים ז"ל שאינו יכול לחזור אינו אלא למ"ד אדם מקנה דשצ"ל וכמו כן יש להקנות עכשיו דשצ"ל נאחר לי ולא יכא יכול לחזור אף שבהקנין לא יחול עד אחר לי אבל לדיון כל נאחר לי יכול לחזור אף שכתבה שלא יוכל לחזור ולי"ט.

נדרים לי אי ר"ן ד"ה ואשה, ואינם נוחים אללי כ"י משא"כ צנעויות ובקדושי אשה כו', כונת ה"רין לחלק בין אמר קדם שמכר למקדש ב' הקדושין צ"ל שצ"ח אשה שעה שמקדש קדושה אחרונה מקדש נמי קדושה הראשונה ונמלא דצ"א אבד וזכורו וכבר אינו בעלים וכ"כ כהדיא ב"רין קדושין ס"ב ב', ונמלא לדעת ה"רין אם אין הדבר יולא לרשות אחר כמו צנעויות האלו קרבן ופדלן הוא אפי' ד' בקדושה הוא מקדש צ"ל כיון שדבר יולא מרשותו לרשות הקדש ומרשות הקדש לרשותו שפיר חייל הקדש אבל פדלן אחר אפי' כתבה בפירוש שאם יקח מהפודה יוקדש ספיקא הוי אי חייל וביינו נמי צע"א דרב הושע"א, אבל אי נתן פרוטה אחת ואמר חתקדי לי לאחר שאקדשך ואגרשך, וחזר ונתן לה פרוטה וקדשה מעכשיו וגרשה חייל קדושין הראשונים, וכדין שדכ' זו שאני מוכר לך לשאחקה ממך חתקדי, ולפי"ז קדש לאחר לי וצא אחר וקדשה חוץ לי וגרשה לדעת הרמב"ן דחייל קדושין הראשונים וכמבואר בשו"ע סי' מ"ב בהג"ה, הוי קדושי ודאי, ואינו תלוי בצע"א דרב הושע"א, כיון דבשעה שקדשה הוי יכול לקדשה מעכשיו אפי' דבתוך הימים היתה א"ל, והא דכתיבו בגמ' הא דר"י צפדאוס אחרים אינו ענין לשיקור הכיורן דכ"י ר"י לא איירי בחזר ולקח ואפי' אי ר"י איירי בחזר ולקח ע"כ העטם שלא הוי דעתו אלא אם יפדה בעלמו, שאם ר"י אינו אפי' אם פירש כהדיא שיוקדש אחר שיקח מיד הפודה חזר קדוש, א"כ חפשוט צע"א דר"ה דאיוה מקודשת, ואפשר דכא מפרשין מלתא דר"י אפי' כשפירש שיוקדש, אח"ל צע"א דר"ה לקולא, ור"ק ר"י מאי קמדימיהו כ"י מהכא ליכא למפשט מידי דאפשר דר"י איירי אפי' בפירש, ואפשר דר"י צלל פירש איירי וביינו צע"א דר"ה.

והנ"ל

אלא תנאי בקניה הסודר, ועי' שדמח עור דלא קי"ל כ"י יוחנן אלא כשמואל, ואפי' דבקדושין קי"ל כ"י דכוי ספק חזרה הכא לא מספקין בחזרה דאפשר לפרש גוף מהיום ופירי לאחר לי א"כ שאני ממנו וכמש"כ לעיל סי' ס"ק כ"ו, וכ"ז כונת ש"ך, וכל מש"כ בק"מ כזה תמוה מאד, ודברי הש"ך מוכרעין.

מש"כ לעיל סי' ס"ק י"ד דשדח זו שאני מוכר לך לשאחקה (כט) ממך חתקדי, היינו שמקדישה מעכשיו, נסחר מסוגיא דנדרים כ"ט, דנצי"פ הכס מקדיש לאחר שפדנה ונצי"פ ס"ל דגם ק"ד לא פקע בכדי ואפי' אם יאמר ל"י יום חיילא קדושה לעולם, ועי' אפסקי' זמן שאין הצניעות ברשותו, ומ"מ אם פדלן חזרות וקדושות, וכן צע"א דרב הושע"א שם לי אי עי' קדושין הראשונים הוי לעולם ואפי' מצע"א לי ולדעת הרמב"ם והרשב"א חיילא קדושין, אלא ע"כ צ"ל כהא דשדח זו שאני מוכר לך כ"י במקדש לאחר שיקנה איירי ואפי' מועיל כיון שהיא ברשותו בשעת הקדש וצ"ח מודים חכמים לר"מ דאדם מקנה דשצ"ל, ולפי"ז יכול לחזור קדם שלקה, אי לא אמרינן אמירה לגבול לענין שאינו יכול לחזור וכמש"כ ה"רין נדרים לי אי להסתפק בזה, וכ"כ צ"י בשם השו"ת רש"י צ"ח כ"ה סי' מ' דצע"א דרב הושע"א אפי' דחייל קדושין כשגרשה מ"מ יכול לחזור, וכן מבואר ב' הרשב"א שצ"ח ה"רין שם כ"ה ב' דכמוכר עד שיעלה לירושלים חשיב מכירה לאחר לי וא"ר שיכא בהקנין קיים א"ל.

מש"כ סי' כ"ז דאם מבר מלאחר לי ולעולם ואמר דצמון הווא יחול הקנין מעכשיו מהני, לא נראה כן מסתמא דניי לאחר לי בגמ' ובפוסקים, אלא כל שלא שייך לעלמו אחר משך הכירות לא יחזק בזה קנין שכירות, אלא הוי מכירה, וגם הקונה קונה בזה גוף מעכשיו, ונשאר למוכר רק קנין פירות עד סוף לי ונצי"פ דמשכן שדכו אם משכנתא מעכשיו על הלוה מלהקדיש הבוץ מעכשיו, אי אפשר לו להקדיש מעכשיו כלום אלא שיחול הקדש לאחר לי, ומ"מ לא חשיב דשצ"ל, כיון דגוף ש"ו וגם בידו לפדות עכשיו או לאחר י שנים, וכדאמר קדושין ס"ב א' דכל שצ"ד לא חשיב דבר שלא צ"ל לעולם.

(ז) ב"י ע"ד לדנו דמכירה לזמן אינו אלא ק"פ ואינו רשאי לכולל הבוץ, ולפי"ז צ"ל דב' יום עולה דאמר [נדרים כ"ט א'] כל לי יום עולה, ומשמע דרשאי להקריבו עולה, צ"ל דחשיב כחנאי שאם יקריבו חכ"י קדושתו לעולם, וכדאמר באחריון שאם מבר ראשון אין לשני, וכן צנעויות האלו קרבן עד שיקללו לעולם, נראה דמי שפדלן כן שלו אף לאחר שיקללו, דא"כ למה פודה אותו, וצ"ל דחשיב כחנאי, שאל"כ אין להקדש כלום.

וקני ע"מ להקנות צמוגיא דנדרים מ"ה ב' נראה דאינו שויר אלא הנאה הוי, ולכן נחלקו אמוראי אי חשיבא מתנה, מי חמרינן כיון דמקבל מעוכב מלשמש צמנתו מהמת תנאו לאו מתנה הוי או דלמא תנאי מלתא אחריתא הוי, אבל אי נתן רק לדבר אחד ודאי ליכא מתנה לחנאין, ואי קשיא למ"ד ל"ק ליכוי כחנאי ומעשה דצ"ח וליכוי תנאו בטל, י"ל כיון דאפשר שיכ"י שלו שמה אחת קדם נתיב ושיחן אח"כ לבר צ"י לא חשיב תנאי ומעשה דצ"ח אפי' דמתצטלה מתנתו מן הדין ולא דמי לע"מ שחנאין לי את הנייר למ"ד ע"מ לאו כאומר מעכשיו דהתם א"ל צמנאות קיום התנאי וזכית הנייר, דע שברי ע"מ שלא תנשא לפלוני מספקא לן דאין גט ולא חמרינן דליצטל תנאה, [וכן מבואר בעור י"ד סי' רס"ז בשם רמ"ה דחליפין הוי מתנה ע"מ להחזיר ושמה מתנה, וזה דלא כסמ"ע סי' רמ"ה ס"ק ע"ו שפי' דאפשר לעשות חלואין צמנתו]. ועי' נ"י ס"פ השואל בשואל אדם צטובו לעולם דאי השואל מעכב את המשאיל מלהשתמש בשעה שאין לשואל מלאכה אין השואל חייב בצאונסין כיון דלא מפסיד לי למשאיל, ולא חמרינן לענין אונסין השאיר לעלמו שכ"י כל שואל חייב בצאונסין, וזה שישלם לו הוי כגשזר ותיקנו דלדעת בניי הוא פנים חדשות, אלא דלא שייך שויר צתפן לאונסין כיון שאין כאן הנאה של כלום למשאיל אין כאן ממון למשאיל ואין כאן דין אונסין, ומיחי [י"ל] דסתמא לאו להכי איטוין.